

Pericopa Mišpatim - Tablele legământului לוחות הברית *luhot habrit* [anul 5780]

La sfârșitul acestei pericope, Mišpatim, noi auzim pentru prima oară despre tablele din piatră pe care sunt scrise cuvintele legământului: „Și Adonai a spus către Moșe, urcă la mine în munte și stai acolo, iar eu îți voi da tablele de piatră și legea și porunca *mițva* pe care le-am scris ca să-i învâț” (Exod 24:12). Dictonul „tablele legământului” apare pentru prima oară în cartea Deuteronom 9:9: „Când m-am suit pe munte ca să primesc tablele de piatră, tablele legământului, pe care l-a făcut Domnul cu voi”. Noi vom dezbate câteva teme legate de tablele legământului.

Sursele în Tora

În afară de sursa din pericopa Mišpatim. Mai apar aceste table în șase surse din Tora:

1. Exod 31:18: „Când a isprăvit să grăiască cu el în muntele Sinai, [Dumnezeul] i-a dat lui Moșe două **table ale mărturiei**, două **table de piatră** scrise cu degetul Dumnezeului”.
2. Exod 32:15-16: „Moșe s-a întors și a coborât din munte, având în mână cele două **table ale mărturiei**, table scrise pe ambele fețe, scrise pe o parte și pe alta. Iar tablele erau lucrarea Domnului și scrisul era scrisul Domnului gravat pe table”.
3. Exod 34:1: „Domnul i-a spus lui Moise, cioplește-ți două **table de piatră** precum cele dintâi și voi scrie pe aceste table cuvintele care au fost pe tablele cele dintâi, pe care le-ai sfărâmat”. După aceea în versetul 4: „Și a cioplit [Moise] două table de piatră ca cele dintâi și s-a sculat Moise dis-de-dimineată și s-a suit pe muntele Sinai, precum îi poruncise Adonai și a luat în mână cele două **table de piatră**”.

În acest capitol, în versetele 5-25 apar cele 13 „principiile credinței - măsuri” *midot* מידות și apoi sunt o serie de avertizări despre idolatrie, pe urmă vin regulile Șabatului, asemănător ce cele din pericopa Mišpatim. Pe urmă ne întoarcem la table, în Exod 34:27-28: „Și Adonai a spus către Moșe, pune în scris cuvintele acestea, căci pe temeiul acestor cuvinte am încheiat cu tine legământ și cu poporul lui Israel. El a fost acolo cu Dumnezeul patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Pâine nu a mâncat și apă nu a băut. Și a scris pe **table cuvintele legământului**, cele zece cuvinte”.

Sursele următoare sunt din cartea Deuteronom:

4. Deuteronom 4:13: „Și El v-a vestit legământul său pe care v-a poruncit să-l faceți, cele zece cuvinte și le-a scris pe două **table de piatră**”.
5. Deuteronom 9:9-17: „Când m-am suit pe munte ca să primesc **tablele de piatră, tablele legământului** pe care l-a făcut Domnul cu voi și am rămas pe munte patruzeci de zile și patruzeci de nopți, n-am mâncat pâine și n-am băut apă. Și Domnul mi-a dat cele două table de piatră scrise cu degetul lui Adonai, și pe ele erau toate cuvintele pe care vi le-a spus Adonai pe munte din mijlocul focului în ziua adunării. Și a

fost la sfârșitul celor patruzeci de zile și patruzeci de nopți, Adonai mi-a dat cele două [table de piatră](#), [tablele legământului](#)... Și m-am întors și am coborât de pe munte și muntele ardea cu foc și cele două table ale legământului erau în amândouă mâinile mele. Și am văzut și iată păcătuiserăți împotriva lui HAȘEM, vă făcuserăți un vițel turnat; repede vă abătuserăți de la calea pe care v-o poruncise Adonai. Și am apucat cele două table și le-am aruncat și le-am sfărâmat înaintea ochilor voștri”.

6. Deuteronom 10:1-5: „În timpul acela Dumnezeu mi-a zis, cioplește două [table de piatră](#) ca cele dintâi și suie-te la Mine și fă-ți un chivot de lemn. Și Eu voi scrie pe table cuvintele care erau pe tablele dintâi. pe care le-ai sfărâmat, și tu să le pui în chivot. Și am făcut un chivot din lemn de salcâm și am cioplit două table de piatră ca cele dintâi și m-am suit pe munte cu cele două table în mâna mea. Și El a scris pe table, ca cea dintâi scriere, cele zece cuvinte pe care le spusese Adonai către voi pe munte din mijlocul focului în ziua adunării, și Adonai mi le-a dat mie. Și m-am întors și am coborât de pe munte și am pus tablele în chivotul pe care-l făcusem și ele sunt acolo așa cum mi-a poruncit Domnul”.

În Tanach, în afara Toraei mai apare un verset identic care se repetă de câteva ori în cărțile Regi și Cronici:

7. Regi1, 8:9: „Nu era nimic în chivot decât cele două [table de piatră](#) pe care le pusese acolo Moise acolo la Horev, unde Dumnezeu l-a făcut legământ cu Bnei (fiii) lui Israel după ce au ieșit ei din țara Egiptului”.

Cine a scris tablele?

Este clar din scriptură că Dumnezeu l-a scris primele table. Tablele sunt făcute prin minune. În Mișna, tractatul Avot 5:6 este scris că tablele aparțin celor zece lucruri care au fost făcute încă la crearea lumii, în ajun de Șabat „între sori”, adică cu căderea întinericului. Mișna mai adaugă încă câteva lucruri care au fost create atunci. În afară de minunea creării tablelor de la început, înțelepții mai adaugă minunea scrierii. Literele erau foarte vizibile pe ambele fețe ale tablelor, gravate în toată adâncimea lor, iar literele Mem Sofit și Samech, care sunt rotunde și goale pe dinăuntru rămâneau și nu cădeau.

În ceea ce privește al doilea rând table, sursele sunt mai puțin clare. Este scris clar că ele nu erau minunate, ci au fost cioplite de Moșe. Dar despre întrebarea cine le-a scris, depinde unde citim și cum interpretăm. Sursa nr. 3 (Exod 34:25) cuvântul „a scris” poate fi interpretat în două feluri: ori se referă la Moșe ori la Kadoș Baruch Hu. Asta spre deosebire de sursa nr. 6 în care cuvântul „a scris” se referă fără dubii la Kadoș Baruch Hu.

Ce era scris pe table?

Pe primele table nu știm deloc ce era scris. Știm doar că tablele sunt divine și la fel și scrisul este divin. Conținutul însă nu ne este spus. Pe cel de al doilea rând de table este scris că conțineau aceleași lucruri ca și primele table și că ele sunt cele zece cuvinte. Este foarte interesant acest cuvânt folosit pentru cuvinte *davar-devarim* דְּבָרִים - דְּבָרִים la masculin cu toate că în Talmud este vorba despre *Aseret HaDibrot* עשרת הדיברות care arată mai mult ca feminin. Dar după forma singularului *diber*, דִּיבֵר ne este clar că forma este la masculin.

În Talmud Ierușalmi, tractatul Șekalim 14, citim și alte lucruri despre table: „Cum erau scrise tablele? Rabi Hanina Ben Gamliel spune că erau cinci pe tabla asta și cinci pe tabla cealaltă și Rabanan spun zece pe o tablă și zece pe cealaltă. Rabi Șim'on Ben lochai spune douăzeci pe una și douăzeci pe cealaltă. Rabi Somai spune patruzeci pe una și patruzeci pe alta”.

Noi cunoaștem numai varianta de cinci pe fiecare numai pe o singură față. Dar varianta cea mai frecventă este de două table identice de tot. Tablele au fost scrise pentru încheierea unui legământ și din cauza aceasta au fost scrise identic pe două exemplare. Unul pentru Fiii lui Israel și unul pentru Domnul care s-a păstrat în chivot. În paranteză spunem că este o problemă cu împărțirea „poruncilor” în cele zece cum apar de obicei pe table fiindcă ea nu este identică cu împărțirea lor în cărțile noastre de Tora. Sunt și diferențe între cele din Șmot/Exod și cele din Deuteronom. Despre asta vom scrie detaliat în pericopa Vaethanan.

Sunt comentatori care susțin că pe primele erau cele zece cuvinte cum apar în Exod pe când pe al doilea erau cele care sunt în Deuteronom.

Forma tablelor

Forma tablelor nu apare nicăieri în Tora și noi învățăm despre asta din midrașim. Sunt două variante principale, care apar în multe locuri în Talmud și midraș. În prima variantă, forma era de pătrat, cam de mărimea chivotului adică cam 60 cm., pe fiecare parte 6 *tefahim* מַפְחִים (unitate de măsură pentru lungimi de aproximativ 10 cm.). Cealaltă spune că era dreptunghiulară, lungimea de 60 cm și lățimea de 30 cm. Grosimea lor era de 30 cm. Este posibil ca variantele de mărime să depinde de varianta de cinci cuvinte pe una sau de zece cuvinte pe una. Nici una nu era rotunjită sus după cum suntem obișnuiți să le vedem în tablouri și sculpturi. Forma aceasta ne-a venit din arta creștină medievală.

Pericopa Naso - Mama lui Șimșon (Samson) din haftara [anul 5779]

De data aceasta nu ne vom ocupa de unul din cazurile care apar în pericopa săptămânii Naso, ci de încă o femeie excepțională din haftara a acestei săptămâni (Judecători 13). Este vorba despre un adevărat erou care a salvat pe vremea aceea poporul Israel de atacurile filistinilor, Șimșon Haghabor (Samson eroul, puternicul). Tragica lui poveste este marcată de prezența unui număr mare de personaje feminine, din rândul cărora ne vom opri astăzi doar asupra uneia dintre ele, cea căreia îi datorează însăși nașterea lui, propria lui mamă..

Primul lucru vizibil pe care îl putem constata este că noi nu știm nici măcar numele ei. [Știm numele soțului ei, Manoah, dar nu numele mamei](#). De obicei, în Tanach numele femeilor care nasc este amintit. Aici, probabil, cartea a omis numele ei, în dorința de a sublinia importanța veștii pe care o aduce nașterea pruncului care va aduce salvarea Israelului din mâna filistinilor (Judecători 13:5). Dar Hazal, înțelepții din Talmud, o identifică cu un personaj din tribul Yehuda care apare în 1Cronici 4:3: „ și numele surorii lor Hațlelponi” (după Talmud Bavli, Bava Batra 91:a, midraș BeMidbar Raba 10:5). Ea vine din familia lui Calev Ben Yefune, după cum ne învață Rași (1Cronici 4:15) și numele ei este amintit lângă numele fraților ei grație unor fapte importante pe care le-a săvârșit. Într-un alt midraș mai puțin cunoscut, Midraș Ešet Hayil, ni se spune că femeia despre care este vorba în cartea Proverbele, 31:22 este tot ea „Ea își face cuverturi, îmbrăcămintea ei este din in și din lână vopsită în purpuriu”.

Într-un alt midraș care este o colecție de midrașim mici, Oțar Hamidrașim, pag. 474 este o listă a celor mai eminente 23 de femei din Tanach și soția lui Manoah este una dintre ele. Mama lui Șimșon mai apare și în capitolul 14 când Șimșon se îndrăgostește de o fată filistină și vrea să se căsătorească cu ea. Părinții se împotrivesc acestei dorințe, dar cu toate acestea îl însoțesc când el merge în peșit: „Și Șimșon a coborât la Timna cu tatăl și cu mama lui” (Judecători 14:5). Midraș Yalkut Șim'oni,, cap. Șoftim 13:69, spune că părinți lui l-au însoțit din cauză că era schiop *higher* חגר și nu fiindcă au fost de acord cu nunta.

Despre personajul nostru feminin ni se spune că: „era stearpă și nu a născut copii” (Judecători 13:2). În realitate, unul dintre multele midrașim despre părinții lui Sam, BeMidbar Raba 10:5, ne învață că exista o dispută între cei doi și ceea ce este scris aici pe scurt este, în esență, vehicularea a două propoziții pe care fiecare o putea spune. Prima variantă este riposta lui Manoah care putea fi: „Tu ești stearpă și din pricina aceasta nu naști copii”. O a doua variantă este că ea îl învinovățește pe el: „Tu ești sterp și din cauza aceasta n-am născut”.

Apariția îngerului, după același midraș, limpezește această neînțelegere „îngerul lui Adonai i s-a arătat femeii”. El i-a spus: „Iată că tu ești stearpă și nu ai copii” (Judecători 13: 3). Asta dovedește că problema era la ea și nicidecum a lui.

Bineînțeles că despre această faptă că de două ori îngerul apare în fața femeii și nu a lui Manoah sunt teancuri de midrașim. Vom aminti pe cel mai renumit din Talmud Bavli, tractatul Brachot 61:a în care spune Rav Nahman că Manoah a fost *am haareț* עמ הארץ, adică un om simplu, needucat și neînvațat fiindcă scrie că a mers după soția lui (versetul 11). Versetul acesta poate fi înțeles în două feluri. Prima, că a mers după ea în mod fizic. Ne spune Talmudul că dacă era învățat știa că nu e voie să se comporte așa. A doua, că a mers după ea în mod spiritual, adică a ascultat de ideile și îndrumările ei. Și în acest caz înseamnă că soția este cu mult superioară bărbatului. Alt înțelept, Rav Ași, în același loc ne spune de unde învățăm că femeia trebuie să-l urmeze pe bărbat și nu invers. El ne duce la Rivka (Rebeca): „Rivka și slujitoarele ei s-au ridicat, au încălecat pe cămile și au mers după omul acela” (Geneza 24:61). De aici învățăm că femeia trebuie să meargă după bărbat și nu invers. Rav Nahman mai adaugă și versetul „El (Elișa/Elisei) s-a sculat și a plecat după ea” (2Regi 4:30). El ne spune clar că aici el a mers după sfatul ei și nimic mai mult. Doar nu putem spune că acest profet Țadik ar fi un *am haareț* (om simplu și needucat).

Probabil și din cauza aceasta îngerul vine să anunțe minunea că ea, stearpa, va naște nu pe el, ci pe ea. Și chiar și a doua oară când îi cere să-l mai vadă o dată pe înger, acesta ripostează și apare numai după ce ea apelează și tot la ea apare. Ea este înțeleaptă și credincioasă. Înțelege imediat că este vorba despre un înger și nu un om oarecare pe când el caută dovezi. El vrea să-i știe și numele. Numai a doua oară se lămurește că este un înger și atunci îl apucă frica. Așa s-a întâmplat la ceilalți care au vorbit cu îngeri, ca Iacov și Iosef. Singurul care a vorbit cu îngerii ca egali a fost Avraham.

Este clar că facem aici cunoștință cu o femeie deosebită, care, după mulți ani primește vestea că, deși este stearpă, va naște un *nazir adonai* נזיר (nazireu). Să nu uităm că aici este vorba despre un cuplu în care bărbatul, Manoah, vine dintr-un trib inferior, Dan, cel mai ignobil, pe când soția vine din cel mai respectat și nobil trib, Iuda. Modul în care ea primește și transmite bărbatului său vestea nașterii este asemănător cu felul în care au primit multe alte personaje importante, (Sara, Rivka și altele, care erau de asemenea sterpe), aceeași veste. Dar spre deosebire de ele, ei i s-a spus și căruia viitor îi este destinat băiatul și ce interdicții sunt în timpul sarcinii.

[O poveste unică a unei femei remarcabile al cărei nume nici măcar nu cunoaștem și care a dat naștere unui personaj celebru în toată lumea, un mare judecător și un lider, cel mai puternic evreu din Tanach, dar care s-a încurcat cu femei străine care au adus la sfârșitul lui tragic și glorios.](#)

Pericopa Naso - Cele mai frumoase momente ale poporului Israel în deșert [anul 5785]

Din cele 176 de versete ale acestei pericope, un număr de aproape 90 de versete sunt dedicate inaugurării Tabernacolului, inclusiv detalii amănunțite despre ofrandele președinților fiecărui trib aparte.

Toraua a fost scrisă și redactată într-un mod extrem de minuțios și tocmai de aceea, dacă se găsește vreo dublură, ea este tratată și explicată în multe midrașuri. Așa de exemplu dublura întâlnirii Rebecăi cu robul lui Avram, de două ori, este comentată și explicată. Spre deosebire, repetițiile interminabile ale ofrandelor președinților sunt aproape inexplicabile. Unii se bazează pe dorința de a arăta egalitatea între triburi și acordarea onoarei fiecărui președinte în parte. Însă toate acestea puteau fi evitate prin scurtarea fragmentului și la fel amintirea fiecărui președinte pe nume aparte.

Iar ultima întrebare aparține începerii pericopei următoare, pericopa Behaalotcha - Rași aduce din midrașul Tanhuma cap. 5: „De ce s-a alăturat episodul de Menora (Sfeșnic) cu episodul președinților? Deoarece când Aaron a văzut inaugurarea Tabernacolului, picioarele lui au cedat de slăbiciune, fiindcă nici el și nici tribul lui nu se aflau la această inaugurare”. Întrebarea care se pune este cum este posibil de a susține, că Aaron nu a fost prezent la inaugurarea Tabernacolului? Doar prima parte a pericopei Șmini este dedicată inaugurării tabernacolului de către Aaron și fiii lui.

Răspunsul se poate găsi, poate, în comentariul marelui înțelept Sforno (Italia, sec.15-16) pentru versetul „Și când Moise venea la Cortul Întâlnirii ca să vorbească cu El, auzea glasul care îi vorbea de deasupra capacului care este pe Chivotul Mărturie, dintre cei doi heruvimi, și [Dumnezeu] vorbea cu el” (Numeri 7:88).

Sforno ne spune că prezența Domnului în Cortul Întâlnirii când Moise vorbea cu El, a fost pentru evrei un semn clar că Domnul i-a iertat pentru Vițelul de Aur. Sforno mai adaugă că atunci când Moise venea în Cortul Întâlnirii auzea aceeași voce pe care o auzise înaintea păcatului Vițelului de Aur. Aceeași voce a auzit Moise urcându-se pe Muntele Sinai „Dumnezeu îi răspundea printr-un glas” (Exodul 19:19).

Marele înțelept Ramban (Nahmanides, Spania, sec. 13) vorbește despre această temă la începutul pericopei Truma: „Întotdeauna în Tabernacol, când poporul se afla acolo, era și Domnul, ca pe Muntele Sinai, iar când venea Moise, era vorba către el ca pe munte, iar vorba către Moise era ca la dăruirea celor Zece Porunci: „Din ceruri te-a făcut să îi auzi glasul, ca să te mustre, iar pe pământ ți-a arătat focul Său cel mare...” (Deuteronomul 4:36). La fel și în Tabernacol: „... Auzea glasul care îi vorbea de deasupra capacului care este pe Chivotul Mărturie, dintre cei doi heruvimi, și [Dumnezeu] vorbea cu el” (Numeri 7:88).

Păcatul Vițelului de Aur a adus la o detașare a Domnului de Fiii lui Israel și de asemenea de Aaron, după mărturia lui Moise „Și pe Aaron Se supărase Domnul foarte tare, [vrând] să-l distrugă” (Deuteronomul 9:20). Păcatul Vițelului de Aur a adus și la o detașare a Domnului de Moise, care nu păcătuisese, după cum este scris la începutul evenimentului cu Vițelul de Aur „Domnul i-a vorbit lui Moise, du-te coboară ...” (Exodul 32:7). Despre asta ne învață înțelepții: „Rabi Elazar a spus că Domnul i-a spus lui Moise, du-te coboară din gloria ta! Doar ți-am dat glorie pentru Israel, iar acum că ei au păcătuit, pentru ce mai am nevoie de tine?” (Talmud, tractatul Brachot 32:a).

Reparația păcatului Vițelului de Aur a fost construirea Tabernacolului, când tot poporul Israel s-a alăturat la construire: „Moise a vorbit întregii obști a copiilor lui Israel” (Exodul 35:4), Bețalel și Aholiav au venit din două triburi diferite – primul din Iuda și al doilea din Dan, iar cu ei au venit „Toți cei cu inima înțeleaptă dintre voi să vină și să facă” (Exodul 35:10). Toraua pune în evidență importanța constructorilor Tabernacolului prin repetarea lor și a caracterelor lor prin repetare de trei ori, pe când uneltele Tabernacolului sunt amintite doar de două ori. Acest proiect național de construire a Tabernacolului a dus în sfârșit la reînnoirea relațiilor între Dumnezeu și poporul Său așa cum erau ele înaintea păcatului Vițelului de Aur și la îndeplinirea dorinței lui Moise „Doar prin [faptul] că Tu vei merge cu noi, și eu și poporul Tău vom fi deosebiți de orice alt popor de pe fața pământului” (Exodul 33:16). Domnul nu vrea să stea doar alături de oameni deosebiți ca Moise și Aaron, ci El dorește apropierea de poporul „pe care l-am întocmit pentru Mine” (Isaia 43:21).

Prin inaugurarea Tabernacolului în pericopa noastră, Toraua accentuează apropierea întregului popor al Israelului de Domnul în două feluri:

1. Spre deosebire de aranjarea taberei Israelului în care Tabernacolul și preoții sunt în centru, iar în jurul lor Moise și leviții și apoi tot poporul, aici versetele sunt în ordine opusă: preoții sunt cadrul exterior, apoi vin Moise cu leviții și la urmă poporul întreg. Cum se face asta? Preoții prin binecuvântarea lor și prin aprinderea lumânărilor de către Aaron sunt cadrul exterior. După aceea avem două versete legate de Moise: după binecuvântarea preoților scrie „Și a fost în ziua în care Moise a isprăvit de ridicat Tabernacolul” (Numere 7:1). Și înainte de „când vei aprinde candelarele”(Numere 8:1) scrie „Și când Moise venea la Cortul Întâlnirii” (Numere 7:49). Iar la mijloc se află toate ofrandele președinților. Astfel, esența se reflectă spre poporul Israel, nicidecum spre preoți sau spre Moise.
2. Toraua distinge neîntrerupt poziția centrală a poporului prin detailarea repetată a ofrandelor fiecărui trib, iar la sfârșit concluzionează totalul ofrandelor.

[Acestea au fost cele mai frumoase momente ale poporului Israel; ei au stat uniți și Domnul stătea în mijlocul lor.](#) Iar înțelepții au observat și ei spunând:

„Domnul a spus Israelului, în trecut a fost vrăjmășie între Mine și fiii Mei, ură între Mine și fiii Mei, o competiție între Mine și fiii Mei, însă acum, de când s-a construit Tabernacolul, este iubire între Mine și fiii Mei, este pace între Mine și fiii Mei” (BeMidbar Raba 12:1).

[Să ne rugăm, ca și în zilele noastre când, s-a făcut primul pas spre construirea Templului prin redobândirea pământului, să avem un început de pace între noi și Domnul Dumnezeu.](#)

Pericopa Naso - Nazireu - sfânt sau păcătos? נזיר [anul 5783]

În pericopa Naso învățăm regulile legate de o persoană care își asumă ca prin un angajament să fie cea ce este

numit nazireu (Numeri cap. 6). Ca de obicei, există extrem de multe întrebări care nu au răspuns în Tanach și noi trebuie să le deslușim din Toraua Orală. Și haftaraua care a fost aleasă la această pericopă este povestea judecătorului Samson, poate cel mai cunoscut nazireu din istorie.

Termenul „Nazireu” vine de la cuvântul ebraic *נזיר*, care înseamnă „consacrat” sau „pus deoparte”. Nazireu este un bărbat sau o femeie care și-a asumat unele interdicții. Principalele interdicții ale nazireilor sunt: este interzis să bea vin sau să mănânce struguri, este interzis să se tundă și să-și bărbiească părul și barba și să se impurifice de la mort. De obicei perioada de nazireu este precisă și exactă, dar există și unele feluri puțin diferite, cum ar fi nazireu pe viață. Cei mai cunoscuți nazirei evrei au fost: Samson și Samuel.

În cartea „Hahinuch” (החינוך o carte despre cele 613 mițvot din sec. 13) scrie că motivul acestor interdicții este să-l facă pe om ca el să-l slujească mai bine pe Dumnezeu fără ca viciile materiale să intervină. De aceea nazireul trebuie să se abțină de la băut vinul, care reprezintă plăcerile lumii; de asemenea trebuie să-și lase părul să-i crească, fiindcă și creșterea părului lung simbolizează învingerea dorinței de frumusețe și estetică. Îndepărtarea de la impuritatea mortului vine pentru că impuritatea aduce la slăbirea forței mentale, iar o persoană care vrea să slujească pe Dumnezeu în întregime, ar face bine să-și păstreze puritatea.

Nu este scris în Tora deslușit de ce cineva și-ar asuma interdicțiile de nazireu. Însă Hazal, adică înțelepții, se ocupă de această întrebare în tractatul Nazir. Ei fac legătura între cazul *sota* סוטה – deviere și *nazir* נזיר – nazireu. Regula de a se abține de la băut vin este în legătură cu cazul *sota*, fiindcă aduce la o deviere de la normă. Adică abținerea ne ajută să ne păstrăm demnitatea. În Talmud scrie: „Oricine vede un deviat (*sota*) în depravare va pune deoparte vinul”, ca să nu ajungă să păcătuiască.

O altă întrebare este care trebuie să fie atitudinea noastră față de nazireu. Pare că în Tanach atitudinea este pozitivă. Profetul Amos când vrea să descrie avantajele poporului evreu spune: „Pe unii dintre fiii voștri i-am ridicat ca profeți și pe unii dintre băieții voștri ca nazirei” (Amos 2:11). În cartea Plângeri, când autorul descrie măreția Ierusalimului spune: „Nazireii, ei erau mai puri decât zăpada, erau mai albi decât laptele” (Plângeri 4:7).

Spre deosebire de aceasta, înțelepții din Toraua Orală sunt într-o divergență față de nazirei. În Talmud părerea este că nazireul este unul care a păcătuit. Cauza este că el și-a interzis lucruri care sunt permise de obicei. Așa se explică faptul că la sfârșitul perioadei de nazireu, persoana trebuia să aducă la templu o jertfă specială: „Iată legea cu privire la nazireu, în ziua în care se împlinesc zilele nazireatului său, el să fie adus la intrarea cortului întâlnirii și să-i prezinte lui Dumnezeu ca ofrandă un berbec tânăr ... apoi preotul să le prezinte înaintea lui Dumnezeu și să jertfească ofranda pentru păcat a nazireului și ofranda lui arsă”. (Numere 6:13-14, 16).

Talmudul întreabă de ce un nazireu care s-a obligat de la sine să-și asume unele interdicții, trebuie să se căiască? Cu ce a păcătuit el? Una din părerile din Talmud este faptul că el s-a abținut de la plăcerea de a bea vin este chiar el un păcat.

Spre deosebire de Talmud, midrașul îl laudă pe nazireu și îl consideră „sfânt”. Dar adevărul este că nu există nicio divergență între cele două surse. Dacă cineva decide să fie nazireu pentru Dumnezeu, ca să-l slujească pe Domnul fără stânjenire trupească și așa el se află pe o treaptă spirituală care să-i permită aceasta – atunci el se numește „sfânt”. Însă dacă nazireatul este mai înalt decât nivelul persoanei, iar primirea lui doar îl întristează fără să-l ridice la nivelul dorit, sau dacă nazireatul nu se face pentru Dumnezeu ci ca să se laude în fața altora, așa un nazireu este considerat păcătos.

Cineva poate fi nazireu doar în Ereț Israel și nu în diaspora din cauza impurității locului. Cine a făcut făgăduința în străinătate, este amendat și obligat să facă aliya în Israel și să-și împlinească nazireatul după numărul zilelor la care s-a obligat. Iată o poveste din Talmud, tractatul Nazir 19:b: „Un eveniment despre regina Heleni (Helena din Adiabene, convertită la iudaism, 30 e.n.) care a spus când a plecat fiul ei la război, că dacă se va întoarce cu bine voi fi nazireată șapte ani. După ce el s-a întors cu bine ea a fost șapte ani nazireată. După ce a venit să stea în Israel și s-a dus să aducă o jertfă, Casa lui Hilel a obligat-o să mai fie nazireată șapte ani”. Cu alte cuvinte, anii în care a fost în străinătate nu sunt luate în calcul.

Practica nazireatului este legată și de misterul folosirii termenului „Nazarinean” în Noul Testament. Apostolul Luca era conștient că vinul era interzis în nazireatul evreiesc, căci îngerul care vestește nașterea lui Ioan Botezătorul prezice că „mare va fi el înaintea Domnului nici vin și nici băutură tare nu va bea” (Luca 1:15). Luca menționează totodată că la venirea sa la Ierusalim, Pavel a fost îndemnat să evite ostilitatea evreilor de acolo asumându-și interdicțiile de nazireu (Fapte 21:20-24).

Concluzia trasă poate fi că această practică a fost menținută până la distrugerea celui de al doilea templu. Deja înainte, mulți dintre înțelepții perioadei celui de al doilea templu s-au împotrivit nazireatului văzând între acești nazirei mulți care nu o practicau cinstit și devotat din plină credință.

Pericopa Naso - Președinți נשיאים nesiim [anul 5780]

În primele două pericope ale cărții Numeri, care pot fi considerate a fi una, sunt două teme principale. Prima este descrierea detaliată a muncilor Leviților și numărătoarea lor. A doua temă este cea cu care începe cartea BeMidbar/Numeri: numirea personală a fiecărui președinte de trib. Iar pericopa Naso se încheie cu o descriere lungă și amănunțită a donațiilor personale ale fiecărui președinte, în numele tribului său, la inaugurarea Tabernacolului. Descrierea este atât de lungă încât cuprinde 88 de versete din cele 176 ale acestei pericope, care este cea mai lungă pericopă din Tora. Aceasta este prima întâlnire personală a cititorilor cu acești președinți. Este adevărat că cititorul a auzit de ei cu câteva ocazii, însă nici odată pe nume (de exemplu Exod 16:22, 34:31). Pe de altă parte, este posibil și că acești președinți amintiți în cartea Șmot/Exod nu sunt aceiași președinți din cartea Numeri.

Așadar aceasta este prima întâlnire personală a cititorului cu acești președinți din care le aflăm numele lor, caracterul lor, statutul și postul lor: „Și vor fi cu voi câte unul din fiecare trib, fiecare este cap al casei lui părintești. Și acestea sunt numele persoanelor care vor sta cu voi” (Numeri 1:4-5). Aceasta este prima apariție al președinților pe scena lumii doar în luna Iyyar după mai mult de un an de la ieșirea evreilor din Egipt.

Puțin în continuare ei sunt amintiți a doua oară pe numele lor când evreii au staționat după instalarea cortului (întreg cap. 2 din BeMidbar/Numeri). Iar aici, spre sfârșitul pericopei Naso, îi întâlnim a treia oară la inaugurarea altarului din Tabernacol (Numeri 7:1-11). Aici sunt detaliate jertfele și darurile aduse de fiecare dintre ei, iar numele lor este amintit de două ori: înainte și după detaliile jertfelor. Însă aici se pune o mare întrebare: „A fost în ziua în care sfârșise Moise de așezat cortul ...” (Numeri 7:1). Așezarea cortului a început în Nisan și s-a terminat după o lună, în Iyyar. Noi știm că inaugurarea cortului s-a petrecut de Roș Hodeș (prima zi) a lunii Nisan : „Și a fost în luna întâi (Nisan), în anul al doilea, la întâi ale lunii, cortul a fost așezat” (Exod 40:17). Acest lucru înseamnă că președinții au apărut pe scena istoriei cu o lună înainte de numirea lor în luna Iyyar, după cum reiese din Numeri

1:4-5. Întrebarea care se pune este de ce porunca numirii președinților a fost dată doar în luna Iyyar? Tot poporul îi cunoaște deja pe „Acești oameni care fuseseră numiți pe nume” (Numeri 1:17) în funcția lor de președinți. Ne este scris că atunci a fost inaugurat altarul „Acesta a fost darul pentru dedicarea altarului” (Numeri 7:84).

Vom da aici doar o singură explicație posibilă. Aici este vorba de numiri într-un post cu multiple atribuții. În aceea perioadă, poporul evreu era într-un proces de organizare și pregătire pentru intrarea în țară după patru criterii:

1. **Social** – prin autoritatea executivă: Moise, Aaron, președinții și bătrânii.
2. **Juridic** – prin autoritatea juridică: Moise, căpetenii peste o mie, căpetenii peste o sută etc.
3. **Ritual** – prin Moise, Aaron și fiii lui cu ajutorul Leviților. În pericopa noastră se adaugă și președinții care au adus daruri și jertfe la inaugurarea altarului ca reprezentanți ale triburilor.
4. **Militar** – prin Iosua, o singură dată în războiul cu Amalek cu un an în urmă și acum prin președinți.

Cu douăzeci de zile înainte de ieșirea evreilor din zona muntelui Sinai, președinții primesc sarcina de a pregăti cucerirea țării. Până atunci ei erau căpetenii, un fel de prefecti, ale mari comunități de cel puțin o sută de mii de oameni. Dacă fiecare trib avea cam cinci zeci de mii de bărbați adulți, atunci adăugând pe femei și copii ajungem la cel puțin o sută de mii. De Roș Hodeș Iyyar ei sunt numiți și ca un fel de comandanți ale trupelor fiecărui trib. Atunci era vorba să se intre în țară în câteva luni, dacă nu venea puțin după aceea evenimentul tragic al iscoadelor. Despre aceasta numire învățăm din nenumărate versete și mai ales din folosirea cuvântului ebraic *țava*, צבא armată, oștire în diferite versete. De aici reiese că numirea din luna Nisan este una de ritual și poate și socială. Cea de a doua din luna Iyyar care apare în legătură cu recensământul care nu este unul demografic, ci unul militar pentru pregătire la război, este unul militar.

Această numire dublă apare puțin cam ciudată, luând în considerație că nu orice om de stat are în același timp abilități militare. Din această cauză această nominalizare este probabil amintită la începutul cărții Numeri. Acesta este momentul de apogeu al puterii acestor președinți. După aceea a venit căderea. În cel puțin unul din cele două provocări care au venit imediat după această numire, președinții au eșuat. Probabil din cauza poverii enorme care era pe umerii lor din cauza celor două sarcini, nu au mai avut putere să-l susțină pe Moise în cele două situații de criză. Prima a fost la Kivrot Hataava קִבְרוֹת הַתְּאֵבָה (mormintele de lăcomie/viciu) (Numeri 11:34-35). Aici Moșe însuși spune că nu are sprijin: „Nu pot să port singur tot poporul acesta, pentru că este prea greu pentru mine. Și dacă faci așa cu mine omoară-mă” (Numeri 11:14-15). Singur? Unde sunt președinții? Este clar că Moise era singur, iar Domnul i-a răspuns imediat: „Strânge-mi șaptezeci de inși dintre bătrânii lui Israel pe care-i cunoști că sunt bătrâni ai poporului și supraveghetori printre ei ... și voi coborî și voi lua din duhul care este peste tine și-l voi pune peste ei și vor purta povara poporului și n-o vei purta singur” (Numeri 11:16-17).

O dovadă și mai clară la eșecul președinților este identitatea iscoadelor. Imediat după criza de la mormintele de viciu sunt trimiși cele 12 iscoade: „Să trimiteți o persoană din fiecare trib a părinților lor, fiecare președinte între ei. Și Moise i-a trimis ... după porunca lui HAȘEM, toți erau inși căpetenii ai fiilor lui Israel” (Numeri 13:2-3). Dacă aici cuvântul „căpetenii” se referă la președinții triburilor, după numele care apar în versetele 4-15, reiese că președinții au fost schimbați. Asta fiindcă apar alte nume. Iar dacă acest cuvânt se referă la casele părinților (vezi la Leviți Numeri 3:32) și atunci este clar că după eșecul lor, președinții triburilor au fost schimbați cu căpeteniile caselor părinților, care au eșuat la rândul lor, în afară de cei doi: Iehoșua și Calev.

Încă o dovadă la eșecul președinților este dispariția lor din Tora după evenimentul de la mormintele de viciu. Aceasta este una dintre căile folosite în Tora pentru a camufla eșecuri, lăsând doar indicii. Această metodă ne poate explica și faptul că eșecul lor nu este menționat în Tora.

O ultimă întrebare care se pune, este cum de Domnul i-a ales cu scurt timp înainte? Un răspuns parțial putem găsi în eșecuri asemănătoare de aleși, ca alegerea celor doi fii a lui Aaron, Nadav și Avihu, să se urce pe munte împreună cu 70 de bătrâni și nu a lui Elazar și Itamar (Exod 24:1, 9). Și alegerea lui Șaul ca rege este un exemplu asemănător.

Din toate acestea putem învăța că chiar dacă cei buni sunt aleși la putere, pot și ei să eșueze. Iar dacă acest lucru se întâmplă, întotdeauna li se vor găsi înlocuitori.

Pericopa Nițavim - Legământul între Domnul Dumnezeu și poporul Israel [anul 5782]

În pericopele Nițavim și VaYelech, Moșe Rabenu încheie un legământ între poporul Israel și Adonai. Primul legământ a fost făcut la primirea Toraei pe Muntele Sinai. Acolo, după ce s-a adunat tot poporul, Hakadoș Baruch Hu i-a spus lui Moise să aducă aminte poporului Israel de tot ce El a făcut pentru popor în Egipt și la ieșirea de acolo (Exod 19:3-6). Bineînțeles că acest legământ obligă poporul evreu să asculte de vocea Domnului și să îndeplinească legământul făcut cu El. Îndeplinirea legământului va aduce poporului Israel un statut special: „... veți fi avuția mea dintre toate popoarele ... și voi îmi veți fi împărăție de cohanim (preoți) și neam sfânt” (Exod 19:5-6). Într-adevăr, tot poporul a primit cuvintele lui Moise și a răspuns: „Tot ceea ce a grăit Adonai vom face” (versetul 8). În afară de acest răspuns scurt, poporul nu și-a luat alte angajamente.

Și la producerea celui de al doilea legământ s-a adunat tot poporul. După comentariul filosofului Bahya Ibn Paquda (Spania, sec. 11) era nevoie de un al doilea legământ, fiindcă Bnei Israel au anulat pe primul când au zis „Aceștia sunt dumnezeii tăi, Israele” (Exod 32:4), adică vițelul este dumnezeul lui Israel. După Ibn Paquda, aceasta este cauza pentru care Moise s-a întors în țara Moavului să facă acest al doilea legământ. Pentru a impune mai multă autoritate acestui legământ, Moise a obligat poporul să primească acest legământ prin jurământ. În afară de asta, el a numit martori la legământ – cerul și pământul (Deuteronom 30:19) pentru că acești martori există pe vecie. Ibn Paquda spune că cerul și pământul conțin toată armata cerurilor și toată populația de pe suprafața pământului. Toți fac parte din mărturie, care există pe vecie atât pentru beneficiar cât și pentru martor. Dacă evreii își vor îndeplini legământul, vor beneficia de toate binecuvântările, chiar și din partea martorilor. Dar dacă nu vor ține mișvoturile Domnului, martorii vor fi primii care îi vor lovi: „va închide cerul și nu va mai fi ploaie, iar pământul nu-și va mai da rodul” (Deuteronom 11:17). Cu alte cuvinte, martorii nu numai vor depune mărturie, ci vor participa la răsplata lor sau la pedepsirea lor.

După cele scrise în Talmud, tractatul Sanhedrin 113:a, Adonai a păstrat trei chei. Printre ele, cheia ploii, care este folosită ca una din căile de pedepsire al poporului evreu dacă nu-și îndeplinește legământul. Adonai pedepsește Israelul prin oprirea ploilor de obicei din trei cauze: 1. Idolatrie; 2. Prostitue; 3. Declaratori de daruri pentru săraci (cei care anunță în public daruri pentru săraci dar nu le dau). Două principii se aplică aici: primul – chiar dacă poporul va păcătui și va fi pedepsit, el se va întoarce la Dumnezeu până la urmă și își va primi răsplata. Versetul „Voi stați în ziua de astăzi” (Deuteronom 29:9/10) se înțelege că așa cum ziua se întunecă înainte, iar apoi se luminează, așa și întunericul în care vă aflați se va lumina „Adonai îți va fi o lumină veșnică și Dumnezeuul tău va fi gloria ta” (Isaia 60:19). Celălalt principiu este „tot Israelul este dator unul altuia” *kol israel arevim ze laze* כל ישראל זה לזה (Talmud, Sanhedrin 27:b). Din versetul „Voi stați ... toți oamenii din Israel” (Deuteronom 29:9/10), după ce la început s-a spus „voi toți” și versetul enumeră diferite părți ale poporului, înțelepții învață că toți sunt pedepsiți din cauza unei singure persoane. Ibn Paquda spune că și inversul este adevărat și mulțimea este salvată datorită unei singure persoane. Datorită unui singur *ṭadik* există lumea: „*Ṭadik* (cel drept) este temelul lumii” *Veṭadik iesod olam* ועדיק יסוד עולם (Proverbi 10:25).

Noul legământ pe care l-a făcut Moise a fost făcută cu martori și prin jurământ. Din această cauză ea obligă nu

numai generația care a participat la legarea legământului, ci și generațiile care vor veni „Nu numai cu voi închei eu acest legământ și acest jurământ ... cu aceia care nu sunt aici cu noi astăzi” (Deuteronom 29:14-15). Ibn Paquda explică că se poate încheia un legământ cu generații viitoare, deoarece tatăl este rădăcina, iar fiii sunt ramurile care ies din rădăcină. Din această cauză rădăcina poate prin jurământ să aducă generațiile care vor veni. Înțelepții din Talmud au comentat în midrașul Tanhuma, Yitro 11, că toate persoanele care au fost create de la început și până la sfârșitul tuturor generațiilor au participat la legământ, chiar dacă corpul încă nu se formase. Atunci sensul versetului ar fi: aceia care nu sunt aici – **corpul**, cu noi astăzi – **sufletul**. Înțelepții au mai spus că toți profeții și-au primit profeția din Sinai, dar nu li s-a dat voie să profețască până în zilele lor.

Cu toată obligativitatea de a păstra legământul, sunt unii care își închipuie că pot scăpa de pedeapsă dacă nu îl vor îndeplini. Ei susțin că *ṭadikim* (drepți) sunt mulți, iar el este doar unul singur, iar datorită lor el va scăpa. Ibn Paquda continuă că acesta susține că necazurile vin pe evrei din cauză că ei îndeplinesc Toraua (legământul) și dacă nu va ține Toraua, neevreii îl vor considera ca unul de a lor. Despre acest lucru spune Toraua imediat că această atitudine nu va reuși: „Adonai nu va voi să-l ierte”, ea îi va aduce pedepse, inclusiv *galut* (exil) pe el și pe tot poporul (Deuteronom 29:19). Doar iubirea Domnului și atașamentul față de El ne asigură viață pe pământul pe care Dumnezeu s-a jurat părinților noștri (Deuteronom 30:19). Eliberarea (*geula*) care va veni după exil depinde de *teșuva* (Deuteronom 30:1-10). De acest subiect ne vom ocupa cu altă ocazie.

Din scrieri noi învățăm, că încă din timpul creării, oamenii aveau dreptul să aleagă între bine și rău. El putea avea avantajul să aleagă să fie bun sau să fie pedepsit alegând să fie rău. Profeții, cum este Ieremia 31:30-32 sau Ezekiel 36:26-27 spun că atunci când vor veni zilele Mașiahului (Mesia), alegerea în bine va deveni naturală. [Omul se va întoarce la ceea ce era înainte de păcatul primului om, care făcea în mod natural bine și nici nu se gândea la rele.](#)

Pericopa Nițavim - VaYelech - Moșe (Moise) Rabenu se desparte de poporul evreu [anul 5783]

În ziua morții sale, Moșe Rabenu adună tot poporul evreu ca să le facă un legământ special cu Dumnezeu ca ei să păstreze mișvoturile Lui. El începe cu următoarea declarație: „Voi stați astăzi cu toții în fața Domnului, Dumnezeului vostru, căpeteniile voastre, semințiile voastre, bătrânii voștri și dregătorii voștri, toți bărbații din Israel, copiii voștri, femeile voastre și veneticul care este în mijlocul taberei tale, de la cel care îți taie lemnele până la cel care îți scoate apa” (Deuteronom 29:9-10).

Legământul în care au intrat fiii lui Israel îi atenționează ca nu cumva să creadă că ei pot să păcătuiască fără să fie pedepsiți. Dumnezeu nu-i va ierta pe cei care păcătuiesc, ci îi va izgoni din Ereț Israel. Când fiii păcătoșilor vor

vedea țara în paragină, ei vor înțelege că aceasta este o pedeapsă de la Domnul Dumnezeu. Atunci ei se vor întoarce la El cu tot sufletul lor, iar El îi va scuti, îi va strânge dintre popoare și îi va aduce în țara promisă. De asemenea, îi va binecuvânta pe ei și pe tot ce este al lor.

„Căci porunca aceasta pe care ți-o poruncesc eu astăzi nu e nici prea înaltă pentru tine, nici prea departe. Nu este în ceruri, ca să zici, cine se va sui pentru noi în ceruri și ne-o va aduce, ca să o ascultăm și să o înfăptuim” (Deuteronom 30:11-12). Căci este aproape de tine, în gura ta și în sufletul tău ca să le poți face.

Moșe își încheie discursul legământului spunând că Dumnezeu a pus în fața fiecăruia viața și moartea și vă poruncesc să alegeți viața.

După aceea Moșe merge să se despartă de poporul Israelului și să-l numească pe Iehosua Bin-Nun ca succesorul său. El semnaleză că în aceeași zi el împlinește 120 de ani și îi pregătește pentru luptele grele care îi așteaptă pentru cucerirea țării. El adaugă ca nu cumva să le fie frică, fiindcă Dumnezeu este cu ei. El îl cheamă pe Iehosua și îi spune aceste lucruri.

După aceea el prezintă poporului evreu mișvaua numită *Hakhel*, הקהל „adunare”. În anul care vine după anul de *șmita*, va trebui să vă adunați în Templu. Acolo regele va da un discurs cu învățătură din Tora și va întări poporul pentru ținerea Toraei și a mișvoturilor.

După aceea Dumnezeul i-a chemat pe Moise și pe Iehosua să se înființeze în fața Lui. El le-a spus că după moartea lui Moșe va veni ziua în care fiii lui Israel se vor deturna din căile Toraei și se vor îndrepta spre alți Dumnezei. Ca pedeapsă El își va ascunde fața de ei. După aceea îl poruncește pe Moise să scrie „Cântarea Haazinu”, pe care o vom citi în pericopa următoare.

[Moșe Rabenu scrie toate cele cinci cărți ale Toraei într-o carte specială pe care o încredințează cohanimilor/leviților \(preoților\) poruncindu-le ca ei să o pună lângă Chivotul Legământului.](#)

Pericopa Nițavim-VaYelech - Avertizarea lui Moise: asimilarea duce la idolatrie și la abandonarea legământului cu Domnul [anul 5784]

Cartea Deuteronom conține mai ales discursul de despărțire a lui Moise de poporul Israel. Pericopa Nițavim a fost spusă chiar în ziua dispariției lui, după cum ne învață Rași. Moise vorbește nu numai elitei, ci și poporului de rând – **toți**, după cum citim „Voi stați astăzi cu **toții** în fața Domnului Dumnezeului vostru, conducătorii triburilor voastre, bătrânii voștri și dregătorii voștri, fiecare bărbat din Israel” (Deuteronom 29:10). Puteam presupune că Moise va grăi cu această ocazie doar cuvinte de încurajare și binecuvântări, însă nu așa s-a petrecut. Pe lângă promisiunea de a răsplăti pentru conduită corectă, Moise atrage atenția poporului la asimilare. Chiar din primele versete ale pericopei sunt descrise cele trei etape ale asimilării:

1. Abandonare Torei „Poate există printre voi un bărbat sau o femeie, sau o familie sau un trib, a căror inimă se abate astăzi de a fi cu Domnul, Dumnezeul nostru” (Deuteronom 29:18)
2. Prin drumul idolatriei; „... mergând să slujească dumnezeilor acelor neamuri ... și au mers și au slujit altor dumnezei și li s-au prosternat” (Deuteronom 29: 17 și 26)
3. Abandonare totală a legământului cu Domnul Dumnezeu: „Pentru că au abandonat legământul Domnului, Dumnezeului părinților lor” (Deuteronom 29:25). În mare parte este vorba despre avertizări pe care Moise le-a spus în pericopa Ree: „Dacă fratele tău ... te vor ademini în secret spunând, hai să mergem să slujim pe alți dumnezei pe care nu i-ai cunoscut nici tu nici părinții tăi dintre dumnezeii popoarelor care sunt în jurul vostru apropiate de tine sau îndepărtate de tine” (Deuteronom 13:6-7).

Așadar, Moise alege ca în discursul său de despărțire să avertizeze poporul evreu, care se află cu un picior în țara făgăduinței asupra adoptării purtării locuitorilor țării. Concluzia este că marea îngrijorare nu vine de la războaiele care vor avea loc cu acești locuitori, ci de la primejdia de asimilare între ei. Toate acestea în ciuda faptului că aceea generație a fost martoră la marile minuni odată cu ieșirea din Egipt, în evenimentul de la Muntele Sinai și din perioada mersului în deșert. Cu toate acestea, ea nu este ocrotită de influențe radicale ale locuitorilor din Canaan asupra lor.

În istorie

De-a lungul istoriei noi cunoaștem nenumărate cazuri de convertire, în primul rând la catolicism, mai puțini la protestanți și ortodocși sau la islam. Unii dintre ei au făcut mult rău poporului evreu exilat. Vom aminti aici câțiva. Primul este în sec. 13 în Franța călugărul franciscan Nicolas Dodin, un evreu extrem de învățat care s-a convertit la catolicism, El a tradus o mare parte a Talmudului și a trimis papei Gregorius IX o „petiție” despre aberațiile din Talmud și jignirile la adresa creștinilor. Rezultatul a fost o dispută la Paris în 1240 despre Talmud între rabini evrei și creștini reprezentați de Dodin. După falsificarea rezultatului au fost arse peste o mie de cărți evreiești, mai ales Talmud. Să nu uităm, toate erau manuscrise, deoarece tiparul încă nu exista. Mai târziu evenimentul s-a repetat și în alte locuri.

Printre autorii manifestului de bază al antisemitismului „Protocoalele înțelepților din Sion” se află și câțiva evrei

converțiți. Unul dintre ei este Yaakov Brafman, un evreu rus care s-a convertit pentru a avansa în carieră și a devenit turnător la *Oharna*, serviciul secret țarist. Printre altele, el a publicat în anul 1869 cartea *Hakahal* (Publicul), care a devenit una din cărțile de bază ale antisemitismului „teoretic”, inclusiv cel românesc ca și cel nazist. Cartea este o falsificare grandioasă a registrelor comunității evreiești din orașul Minsk, Bielorus. Alt convertit evreu antisemit notoriu a fost sârbul Frederick Millingen, cunoscut sub pseudonimul Osman Bey.

Însă au fost și converțiți care fuseseră converțiți de părinți și care s-au lăudat cu originea lor. Cel mai evident este probabil Benjamin Disraeli, prim ministru al Britaniei de două ori, pe care tatăl său l-a convertit când avea 13 ani. În aceeași categorie îl putem adăuga și pe Karl Marx, inițiatorul teoriei comuniste, al cărui părinți evrei s-au convertit înaintea nașterii lui. Unii cercetători susțin că moștenirea lui iudaică se reflectă în viziunea lui morală și în filosofia sa materialistă.

Unii evrei au fost siliți să se convertească. Cele mai cunoscute cazuri sunt miile de evrei din Spania și Portugalia dinaintea exilării din 1492 și al evreilor din Etiopia.

Asimilația în sec. 21

Primul pas a fost „doborârea zidurilor ghetoului” aplicate de Napoleon prin regulile de emancipație ale evreilor stabilite de el. În paralel, mișcarea numită *haskala*, iluminismul, prin care mulți evrei s-au secularizat și au venit în contact cu neevrei au dus la un val de convertiri. De asemenea diferite ideologii sociale noi, ca umanismul, naționalismul și socialismul au contribuit la negarea existenței unei divinități. Iar la sfârșit și înaintarea lumii științifice a declarat conflict credințelor. Poate mai mult ca orice, teoria evoluției a lui Charles Darwin a contribuit la acest proces.

Astăzi, cam jumătate din evreii în lume sunt în primejdie de dispariție, din cauza asimilării intense. [Din păcate, avertizarea lui Moise înaintea dispariției sale, este astăzi mai actuală ca oricând.](#)

Pericopa Nițavim-VaYelech - Ce a mai rămas de citit din Tora? [anul 5779]

Această pericopă este prima din cele patru cu care se încheie cartea de Tora: Nițavim, VaYelech, Haazinu și VeZot Habracha. Toate sunt pericope foarte scurte căroră, din păcate, nu li se acordă atenția cuvenită din cauza perioadei în care sunt citite și anume *Iamim Noraim* ימים נוראים, (zile decisive) adică perioada de sărbători din luna Tișrei (Roș Hașana. Iom Kipur și Sucot). Toată atenția și toate pregătirile sunt acordate exclusiv sărbătorilor, în timp ce pericopele sunt, putem spune, neglijate. Noi vom încerca să luminăm câteva colțuri mai întunecate ale acestor pericope. Este doar știut că, de multe ori, cele mai importante lucruri sunt păstrate pentru la sfârșit, astfel că lectura pericopelor ne obligă întotdeauna la o atenție specială.

Aceste patru pericope se petrec în ultimele zile din viața lui Moșe Rabenu și aici se încheie toată Tora. Din cele 613

mițvot (porunci) 611 au fost deja date (rămân două care vor fi date tocmai în aceste pericope). Evenimentele care încep de la pericopa VaYeLech și până la sfârșit se desfășoară chiar în ultima zi din viața lui Moșe.

Pericopa Nițavim se citește întotdeauna de Șabat înainte de Roș Hașana. Într-adevăr se potrivește: „Voi vă înfățișați astăzi toți ...” (Deuteronom 29:10). În această zi noi ne înfățișăm cu toții în fața lui Kadoș Baruch Hu pentru ziua judecării *Iom Hadin* יום הדין. Această pericopă conține iarăși ziceri de mustrare chiar deosebit de gravă (*tochecha* תוכחה). Pedepsele care vin sunt amenințări atât pentru întregul pământ cât și pentru poporul Israel.

Pe pământ: „Sulf și sare, toată țara (va fi) un incendiu, nu vei semăna și nu va rodi, nu va crește nici iarbă în ea, ca surparea Sodomei și Gomorei (Sdom și Amora), Admei (Adma) și Țvoim-ului, pe care le-a distrus Dumnezeu în mânia și în furia Lui” (Deuteronom 29:23). Pedepse și pe poporul evreu: „Și Dumnezeu i-a gonit din pământul lor cu mânie și cu furie și cu urgie mare și i-a aruncat într-o altă țară chiar în aceeași zi” (Deuteronom 29:28).

Spre deosebire de pericopa Ki tavo, această pericopă deschide o poartă pentru *teșuva* תשובה (un fel de căință) și promite „Și va fi așa că vor veni peste tine toate lucrurile acestea și binecuvântarea și blestemul” (Deuteronom 30:1). Va veni și binecuvântarea cât și blestemul, însă spre deosebire de finalul jalnic din lista din pericopa Ki tavo (Deuteronom 28:68), pericopa Nițavim (precum și pericopa Bechukotai care se termină cu o consolare) ne spune că legătura între poporul Israel și Hakadoș Baruch Hu este eternă și nu poate fi dezlegată de nici una dintre părți. Este adevărat că poporul evreu a fost expulzat într-o altă țară, însă nu este vorba despre o aruncare oarecare de genul unei aruncări la gunoi, despre ceva care nu mai interesează pe vecie și nu mai așteptăm ca cineva să vină și să o ia. Din *galut*, adică din exod, va veni *teșuva*, pocăința și reîntoarcerea în țară. Aceasta este adevărata consolare.

Pericopa următoare, VaYeLech, este cea mai scurtă pericopă din Tora și este o esențializare a întregii Tora. Pericopa se petrece în ultima zi din viața lui Moșe Rabenu, după cum putem înțelege din versetul „Eu astăzi am o sută douăzeci de ani și Domnul mi-a zis: Tu nu vei trece Iordanul acesta” (Deuteronom 31:2). Chiar în aceeași zi, Moise primește ultima lui profeție. Ea nu este deloc optimistă. Domnul prevestește și îl avertizează pe Moise că, după moartea lui, poporul Israel va păcătui și, în consecință, va suferi de toate relele anticipate de blestemele amintite. Moise se desparte de poporul evreu și își încheie viața scriind cartea de Tora: „Și Moise a scris Toraua aceasta și a dat-o Cohanimilor, fii lui Levi, care purtau Aron Habrit (chivotul legământului) și tuturor bătrânilor din Israel” (Deuteronom 31:9).

După aceea Moise trece prin fiecare trib și le predă Șirat (cântarea) Haazinu (ascultați!) și binecuvântarea personală fiecărui trib. După midraș, el predă fiecărui trib și o copie a cărții de Tora. Cu alte cuvinte, Moise a reușit să depună admirabilul efort de a scrie 13 copii de Tora în aceeași zi.

În pericopa VaYeLech sunt formulate ultimele două *mițvot*. Acestea au fost scrise în ultimele zile și sunt un fel de încercare disperată de a evita catastrofele viitoare, prevestite de Domnul. Prima este scrierea cărții de Tora, despre care ni se spune că „nu în ceruri este ... și nu dincolo de mare” (Deuteronom 30:12-13). Cu alte cuvinte, Toraua nu trebuie văzută ca un text scris oarecare, ea trebuie să fie aproape de fiecare, pentru ca fiecare să o țină minte să o păstreze. Aceasta este *mițva* personală din cele două. A doua este publică și anume *mițva* Hakhel חקלה, (adună poporul!) care spune să adune tot poporul odată la șapte ani și să le citească cartea de Tora. *Mițva* personală de a învăța Tora zi și noapte și *mițva* publică de a citi în public odată la șapte ani, ambele au ca scop evitarea repetării păcatelor comise de poporul Israel, cu toate că Toraua ne spune că ele se vor petrece și vor aduce consecințe dezastruoase. Chiar și Moise le spune triburilor: „Că eu știu bine cât ești de răzvrătit și că ai gâtul țeapăn, căci dacă acum, când mai sunt în viață, v-ați răzvrătit împotriva Domnului, cu atât mai mult o veți face după moartea mea”. (Deuteronom 31:27).

Moise a adunat toate triburile și le-a dat Șirat Haazinu sperând că toate aceste acțiuni, mustrarea, atenționarea, cartea de Tora la fiecare trib, citirea Torei odată la șapte ani, poate acestea vor aduce acel plus de înțelepciune care să prevină căderea în păcat a poporul evreu. Dar el știe foarte bine că toate acestea nu vor ajuta și poporul Israel se va îndepărta de drumul cel bun.

„Adunați la mine pe toți bătrânii triburilor voastre și pe supraveghetori, iar eu vă voi spune aceste cuvinte și o să

iau cerurile și pământul ca martori împotriva lor, pentru că știu că după moartea mea vă veți strica de tot și vă veți abate de la calea pe care v-am poruncit-o și vă va ajunge răul la sfârșitul zilelor pentru că veți face răul în ochii Dumnezeului ca să-L înfuriați prin faptele mâinilor voastre; Și Moise a turnat în urechile tuturor celor din obștea Israelului cuvintele cântării acesteia, până la sfârșitul lor”.(Deuteronom 31:28-30).

Cântarea aceasta este ultima apariție a lui Moise în fața tuturor evreilor. Se poate ca binecuvântările care apar în capitolul următor, să se fi spus înainte de cântare sau după cântare, însă oricum nu s-au spus în fața tuturor evreilor, ci fiecare binecuvântare în fața tribului respectiv. Cu cuvintele acestei cântări pe care a primit-o ca testament de la Domnul, Moise se desparte de poporul Israel, cu deplina cunoștință despre destinul greu care-l așteaptă în viitor.

Dar totuși, putem observa și partea extraordinar de frumoasă a cântării și a binecuvântărilor către triburi rostite de Moise, care ne oferă ocazia să terminăm această citire a cărții de Tora cu veselie și bucurie.

Pericopa Noah - Misteriosul loc al nașterii lui Avraham [anul 5779]

Toraua nu ne dezvăluie în mod clar locul unde s-a născut Avraham Avinu. Însă avem unele probe indirecte. Dacă citim în mod superficial, pare că s-a născut în Ur Casdim (Ur al Caldeenilor, adică al babilonienilor).

1. Despre fratele lui, Haran, scrie că s-a născut în Ur Casdim (Geneza 11:28). Așa că probabil și el s-a născut acolo.
2. În Nehemia 9:7 scrie: "Tu ești Domnul Dumnezeu care l-ai ales pe Avraham care l-ai scos din Ur Casdim." Și cum l-a scos din Ur Casdim? "Du-te din țara ta și din patria ta" (Geneza 12:1). Dacă atunci el era în Ur Casdim atunci probabil s-a născut acolo.

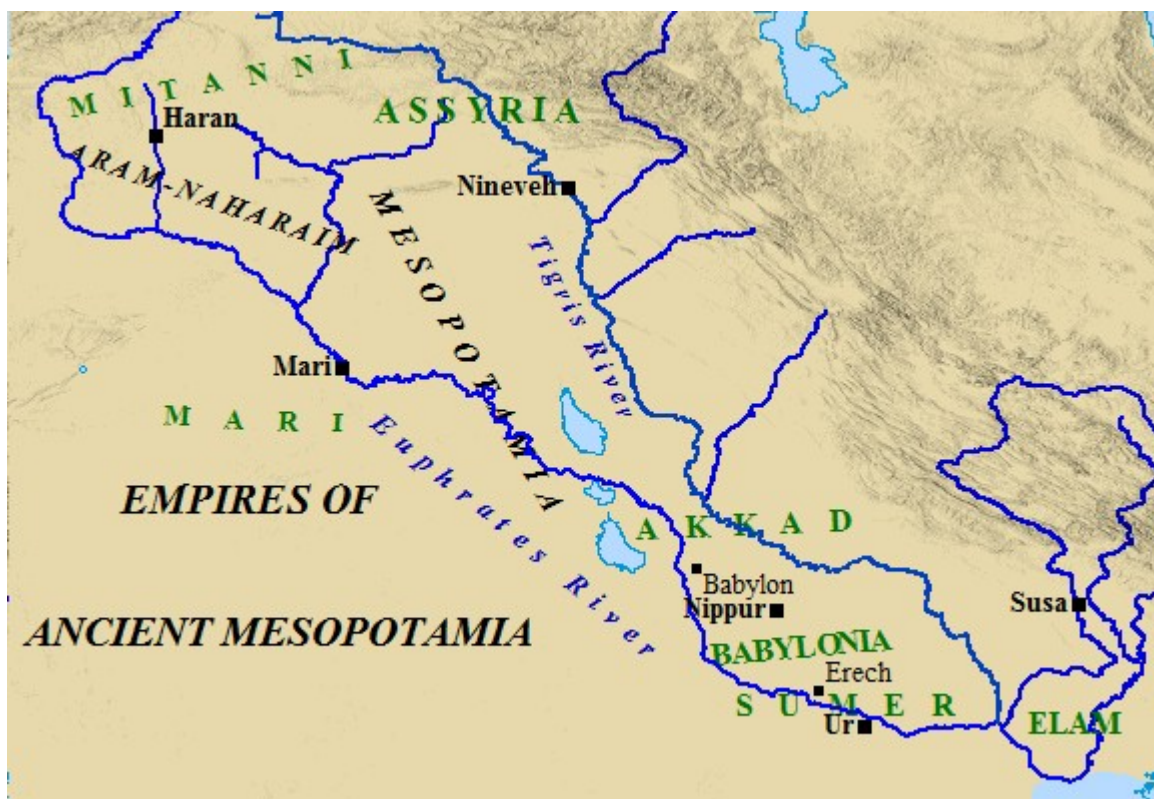
Problema este că marele înțelept Ramban (Nahmanides, sec. 13 e.n.) spune în mod categoric: "Avraham nu s-a născut în Ur Casdim" (Geneza 11:28).

Ca să-i înțelegem poziția trebuie să lămurim mai întâi unde se află Ur Casdim (al Caldeenilor, adică al babilonienilor). A fost un oraș foarte renumit în lumea antică în sud-estul Mesopotamiei, la capătul estic al râului Prat (Euftrat), între Bagdadul de astăzi și capătul golfului persan. În mileniul al treilea î.e.n., Ur Casdim era un oraș mare, capitala unui regat mic dar bogat, fiind situat în inima a două puteri uriașe din aceea perioadă: Sumer și Akad. Era renumit ca un centru al cultului păgân al lunii.

După descrierea din Tora (Geneza 10), tot teritoriul ăsta a fost populat de urmașii lui Ham și cucerit de Nimrod. Din cauza asta Ramban spune că nu se poate ca familia lui Avraham să fi venit de acolo, fiindcă este scris clar că patriarhii lui Avraham erau urmașii lui Ever, fiul lui Șem fiul lui Noah. Mai este scris că Avraham și familia lui au venit din Aram Naharayim, din Padan Aram: "Tatăl meu era arameean pe cale să-și piardă adevărata origine" (Deuteronom 26:5). Locul acesta este dincolo de râul Prat (Eufrat), o regiune care era în colțul nord-vest al Mesopotamiei. Astăzi, regiunea asta de Haran se află în sudul Turciei, lângă granița cu Siria. Mai sunt acolo și astăzi locuri care se numesc Terah, Sarug și Nahor. Versetele care ne vorbesc despre această origine a lui Avraham sunt: "Strămoșii voștri, Terah tatăl lui Avraham și tatăl lui Nahor, stăteau dintotdeauna dincolo de râu, adică pe malul estic al acestuia" (Yehoșua 24:2); "Avraham i-a zis sclavului său ... vei merge spre țara mea, spre patria mea ... apoi s-a ridicat și a plecat pe drum spre Aram Naharayim, orașul lui Nahor" (Geneza 24:2-10).

Că el se numește Ivri citim în Geneza 14:13: "Un om care scăpase a venit la Avraham Ha Ivri". Avraham se numește Ivri fiindcă este un descendent a lui Ever, fiul lui Șem, sau fiindcă vine de dincolo de râu, *Ever* în ebraică înseamnă *dincolo*. Dacă ne întoarcem la orașul Ur Casdim, ăsta era pe partea vestică a râului, când privim dinspre Canaan.

Este încă un fapt care vine în favoarea părerii că Avraham provine din Haran. În Ur Casdim exista o populație predominant urbană, sub un regim dictatorial, cu o preoțime extrem de puternică și toată economia era organizată foarte bine. Din cauza asta valorile religioase și morale severe erau dominante în rândul populației. Față de asta, în regiunea Haran, între neamurile semitice nord-vestice, nu era un stat centralizat, economia se baza încă pe oierit și exista o atmosferă permisivă, libertate de gânduri și de păreri. Din cauza asta s-au încăpățânat și Avraham și Yițhak să le ia băieților lor soții numai fete din "țara patriei", știind că acolo există o atitudine tolerantă față de cultura etico-religioasă din regiune. Este interesant că atunci când Avraham l-a trimis pe sclavul său să aducă soție fiului său, i-a spus "vei merge spre țara mea, spre patria mea". El n-a amintit nici "familia mea", nici "casa părintească", având deplină încredere în calitatea oamenilor din acea regiune.

Acuma să restabilim ordinea evenimentelor după Ramban. Terah i-a născut pe băieții lui cei mai mari - Avraham și Nahor, dincolo de râul Prat (Eufrat), în orașul Haran. O dată, l-a luat Terah pe băiatul lui, Avraham, în orașul Ur Casdim pentru o misiune pe care noi nu o cunoaștem, iar Nahor și familia lui au rămas acasă. Marele arheolog Albright confirmă situația susținând că Terah se îndeletnicea cu transportul convoaielor de măgari între Haran și

Ur Casdim, iar o dată l-a luat cu el și pe fiul lui, Avraham. Acolo, în Ur Casdim, s-a născut probabil și alt fiu a lui Terah, Haran, numele acestuia provenind, poate, de la numele orașului. Acolo, Avraham, din cauza credinței lui într-un Dumnezeu unic și diferit de zeii cetății, a fost arestat. Despre arest este scris în câteva midrașim. Cumva, nu știm cum, Avraham a reușit să fugă din arest, iar Haran a murit. Tot convoiul lui Terah a fost probabil expulzat din Mesopotamia și obligat să se refugieze în Canaan: "Au ieșit cu ei din Ur Casdim ca să meargă în țara Canaanului și au ajuns în Haran și au stat acolo" (Geneza 11:31), adică s-au întors în Haran și acolo a primit Avraham porunca: "Du-te din țara ta și din patria ta și din casa tatălui tău" (Geneza 12:1).

Și acum să explicăm zisele din Nehemia după comentariul lui Ramban: " Tu ești HAȘEM, care l-ai ales pe Avraham, pe care l-ai scos din Ur Casdim", adică Ur Casdim nu este țara de origină a lui Avraham, iar Ramban ne explică că verbul *a scoate* הוצאתי înseamnă "te-am salvat dintr-un loc periculos, te-am eliberat dintr-o situație grea", cum apare de exemplu în Exod 20:2 și în alte versete din Tanach: "Eu sunt HAȘEM, care te-a scos din țara Egiptului și din casa sclavilor". Asta explică că Nehemia nu vorbește despre misiunea pe care a primit-o Avraham, ci despre salvarea lui dintr-o situație foarte grea, în Ur Casdim, printr-o minune săvârșită de Kadoș Baruch Hu.

Este potrivit să terminăm cu o zicere a marelui Rabin Habaal Șem Tov (sec. 18):

[Un evreu nu este niciodată singur pe lume fiindcă oriunde se duce, Hakadoș Baruch Hu merge cu el.](#)

אין יהודי בודד בעולם, כל מקום שהוא הולך ה' אלוקיו עמו

Pericopa Noah - „ ... după familiile lor, după limbile lor, în țările lor, după neamurile lor” (Geneza 10:20) [anul 5785]

[Unul din cele mai deosebite evenimente din cartea Genezei este povestea Turnului Babel.](#) În Tora ni se povestește despre o perioadă în care toți oamenii vorbeau aceeași limbă și s-au adunat cu toții ca să construiască o clădire uriașă - Turnul Babel. Domnului nu l-a plăcut deloc acest proiect și ca atare l-a împrăștiat pe oameni și le-a amestecat limbile. Această răspândire a adus la formarea națiunilor și la apariția limbilor în lumea antică.

În povestea Turnului Babel noi nu găsim o descriere a națiunilor și a limbilor care au apărut după împrăștierea oamenilor. Însă noi învățăm despre acestea în continuare din Geneza cap. 10 în care sunt enumerate evoluțiile celor trei fii ale lui Noah: Șem, Ham și Iafet. Fiecare dintre ei este descris ca părintele a peste zece națiuni a căror

listă apare în continuare.

În acest articol noi ne concentrăm pe faptul că în urma răspândirii fiilor lui Noah și apariția diferitelor națiuni, s-au dezvoltat limbi diferite după cum sunt menționate în cartea Genezei:

- „Fiii lui Iafet [...] din aceștia s-au despărțit insulele neamurilor pe pământurile lor, fiecare după limba sa, după familiile lor, cu neamurile lor” (Geneza 10:2, 5).
- „Aceștia sunt fiii lui Ham, după familiile lor, după limbile lor, în țările lor cu neamurile lor” (Geneza 10:20).
- „Aceștia sunt fiii lui Șem, după familiile lor, după limbile lor, în țările lor, după neamurile lor” (Geneza 10:31).

Această descriere din Tora a fost percepută de mulți ca o poveste mitologică lipsită de orice temelie bazată pe fapte. Noi vom arăta că această percepție este greșită. Descrierile din pericopă sunt adecvate cu ultimele descoperiri ale lingvisticii comparative.

Limbile semitice și hamitice acordate fiilor lui Șem și Ham, sunt toate legate între ele. Ele cuprind între altele: ebraica, akkadiana (împărțită în două dialecte: asiriană în nord și babiloniană în sud), egipteană, arameeană, amonită, moabită și cușitică.

Limbile asociate cu fiii lui Iafet au o caracteristică foarte interesantă – marea dispersare a lor pe distanțe extrem de mari. Aceste limbi care sunt amintite în cartea Genezei sunt răspândite în toată Europa și până la distanțe uriașe în Asia. Ramura europeană ale acestor limbi se întinde din Grecia, prin Germania și până în Spania; ramura asiatică cuprinde țările din Persia prin regatul Madai (nordul Iranului și Afganistanul) până în estul îndepărtat al Indiei Antice (Pakistan).

Din cele scrise despre limbile atribuite fiilor lui Iafet putem deduce că pare a fi o relație de limbaj între limbile fiilor lui Iafet, care includ atât greaca antică și germana antică (Europa) cât și persiana antică și indiana antică (Asia).

O altă întrebare crucială pentru studiul limbilor este zona din care a început răspândirea și diferențierea acestor limbi. Există câteva posibilități – una fiind cea mai adecvată poveștii genezei. Vom descrie cele mai importante pe scurt.

Prima, prin care s-a înțeles această legătură dintre aceste limbi a fost Sanscrita, limba antică sacră a Indiei. În anul 1786 într-o prezentare făcută de filologul și orientalistul britanic William Jones el a prezentat legătura și asemănarea între limba sanscrită și limbile Europei. El a scris următoarele: „Limba sanscrită are o structură remarcabilă chiar dacă este extrem de antică, mai perfectă decât Greaca și mai copioasă decât Latina. Ea conține o afinitate mai copioasă atât în rădăcinile verbelor cât și în gramatica formelor. Niciun filolog n-ar putea să le analizeze pe toate trei fără să înțeleagă că ele provin dintr-o sursă comună, care s-a pierdut”. Printre admiratorii limbii sanscrite au fost și intelectuali români. Cel mai notoriu este Mihai Eminescu în perioada sa pariziană.

Jones a fost primul care a subliniat legătura și chiar origina comună a majorității limbilor europene și o parte a limbilor din Asia de Vest. În anul 1813 a apărut pentru prima oară termenul de „limbi indo-europene”. S-a dovedit că nu numai sanscrita este o limbă asiatică asemănătoare cu limbile europene (în afară de patru limbi: maghiara, finlandeza și limba bască), ci o parte a limbilor asiatice din zonă: persiana și limbile caucaziene. Acest fapt a dus la apariția a altor două teorii de origine, una fiind mai adecvată listei iafetice din Geneza.

Prima este teoria limbilor caucaziene ca fiind punctul de origine a limbilor indo-europene. Din această zonă ele s-au răspândit spre est, spre India și spre vest, spre Europa. Inițiatorul acestei teorii a fost lingvistul sovietic N.I. Marr, care a fost de-a lungul întregii vieți consilierul de limbaj al lui Stalin. El era apropiat de limbile caucaziene fiind de origine gruzină (evreu din Georgia), coleg cu Stalin. Teoria a fost crunt contestată de comunitatea academică internațională, inclusiv cea română, mai ales cea ieșeană.

Între timp, a apărut o nouă teorie compatibilă cu descrierea biblică a fiilor lui Iafet. Teoria a apărut în urma descifrării unei limbi cheie în această chestiune – limba hitită antică, limba uriașei împărății hitite din Anatolia și

peste. Tocmai la acestea care sunt cele mai recente teorii în legătură cu originea și conținutul limbilor indo-europene, noi găsim indicii clare în Tora. După Tora, toate limbile vin de la răspândirea fiilor lui Noah și a urmașilor lor după ce potopul s-a potolit. Scrie că barca lui Noe a aterizat pe muntele Ararat, care este în estul îndepărtat al Turciei. De aceea, povestea din Geneza se potrivește cel mai mult cu această teorie „hitită”, mai mult decât cu cea caucaziană, care nici ea nu este prea departe de această zonă.

Așadar, după această teorie, absolut toată lista iafetică din Tora conține exclusiv limbi indo-europene. Această teorie de existență a unei surse hitite sau anatoliene (nu are nicio legătură cu turca modernă care nu este o limbă indo-europeană), după cum a mai fost numită, a limbilor indo-europene a fost consolidată de un cercetător britanic, profesor de arheologie de la Universitatea din Cambridge, mare specialist la limbi indo-europene, C. Renfrew. El a publicat această teorie în detalii în anul 1987. Ea exista deja din anul 1917, când această limbă antică a fost descifrată. De-a lungul anilor, printre cei care au susținut această teorie sunt și experți români, în frunte cu marele filolog ieșean Gheorghe Ivănescu.

Bineînțeles că nu toți specialiștii sunt de acord cu această teorie. Însă noi, dacă o acceptăm ca fiind cea mai recentă, putem finaliza următoarele: 1. Lista limbilor iafetice din Tora este compatibilă cu familia limbilor indo-europene. 2. Zona Ararat din Turcia, unde a aterizat barca lui Noe este identificată de unii specialiști ca locul de origină a limbilor indo-europene.

Pericopa Noah - Cele șapte legi (porunci) a lui Noah (Noe) **שבע מצוות נח** [anul 5783]

Aceste șapte porunci – mițvot sunt un set de legi morale universale care după Talmud au fost date de Dumnezeu lui Noah și „fiilor lui Noah”. Șase dintre ele sunt „să nu faci” לא תעשה și doar una este „să faci” תעשה. Ele mai sunt cunoscute sub numele de „Legea noahice”.

Cele șapte porunci după cum apar ele în Talmud, tractatul Sanhedrin 56:a-b și în Tosefta, tractatul Avoda Zara 9:4 sunt:

1. Să nu te închini la statui, adică idolatrie
2. Să nu blestemi pe Dumnezeu, adică binecuvântarea lui Adonai

3. Să nu comiți un omor, adică vărsare de sânge
4. Să nu faci incest
5. Să nu furi
6. Să nu mănânci carne de la un animal viu
7. Să înființezi un sistem de drept

Toți neevreii au primit porunca să îndeplinească aceste porunci, chiar dacă nu le-au asumat. Cele 613 porunci pe care le-au primit evreii sunt detaliate în Tora. Pe când cele 7 porunci ale lui Noah nu sunt.

Despre originea lor învățăm de la Rambam, care în „Hilchot melachim” (Legile regilor) 9:1 scrie: „Pe șase lucruri a fost poruncit primul Adam: idolatria, binecuvântarea lui HAȘEM, vărsarea de sânge, incestul, furtul și dreptul. Cu toate că ele au ajuns la noi prin intermediul lui Moșe Rabenu, noi învățăm din toate spusesele în Tora că de aceste șase a fost poruncit Adam Harișon (primul). Iar lui Noah (Noe) a mai adăugat al șaptelea, carne de la animal, când a poruncit „Numai carne cu viața ei, adică sângele ei să nu mâncați” (Geneza 9:4). Acestea sunt cele șapte porunci și așa a fost până la Avraham”.

Nu avem probe că evreii ar fi încercat vreodată să impună aceste reguli neevreilor. Însă noi găsim în Noul Testament o afirmație care pare să ne spună că creștini ar trebui să adopte aceste reguli sau o parte din ele: „De aceea părerea mea este că nu ar trebui să-i judecăm pe aceia din națiuni care se întorc la Dumnezeu, ci să le scriem să se abțină de la lucrurile pângărite de idoli, de la imoralitate sexuală, de la animale strangulate și de la sânge” (Faptele apostolilor 15:19-20). Acestea sunt vorbele lui Simeon care după ce amintește vorbele profeților despre reîntoarcerea poporului în țara sa, adaugă asta la națiuni. Sunt aici trei sau patru porunci ale lui Noah: idolatrie, incest, carne de animal și poate și vărsare de sânge”. Propunerea lui a fost probabil acceptată fiindcă în continuare bătrânii și apostolii au trimis pe Iuda și Sila la câteva națiuni cu mesajul: „Căci spiritul sfânt și noi am considerat că este bine să nu vă adăugăm nicio altă povară decât următoarele lucruri necesare: să vă abțineți de la lucrurile jertfite idolilor, de la sânge, de la animale strangulate și de la imoralitate sexuală. Dacă aveți grijă să vă feriți de aceste lucruri, vă va merge bine” (Faptele apostolilor 15:28-29).

S-ar putea ca aceste porunci să aparțină domeniului de logică, de raționalism cum le definește Rambam mai sus, dar este mai probabil că ele sunt unele din poruncile fiilor lui Noah adoptate de acești judeo-creștini.

Pericopa Noah - Soarta femeilor (frumoase) [anul 5781]

În pericopa Noah avem un eveniment uriaș – potopul – care a schimbat o generație cu alta, o cultură cu alta. Cauza

se află chiar la capătul pericopei Bereșit. Probabil că înțelepții care au stabilit limitele pericopelor au vrut să despartă cauza, care ea însăși este un eveniment îngrozitor, de rezultat, de pedeapsa totală. Ca de obicei în viață, cauza sunt iarăși femeile, de data aceasta atrocitățile la care au fost supuse de oameni răufăcători: „Nefilimii erau pe pământ în zilele acelea, dar și după aceea, când intrau fiii lui Elohim la fiicele oamenilor, iar ele le nășteau (copii), aceștia sunt eroii/ vitejii din totdeauna, oameni cu faimă” (Geneza 6:4). Fără să ne referim la cine erau acești „Fiii a lui Elohim”, îngeri sau niște uriași sau fiii unor persoane importante, este clar că ei obișnuiau să facă fapte îngrozitoare femeilor: „Fiii lui Elohim au văzut că fiicele oamenilor sunt frumoase și dintre toate femeile au luat pe cele pe care și le-au ales” (Geneza 6:2). Oricare femeie era o țintă de răpire și abuz, fie că era căsătorită sau nu. Cu toate că tocmai din această cauză această generație a dispărut de pe pământ odată cu potopul. Acest fel de comportament criminal față de femei a rămas de atunci și până în zilele noastre, când abuzuri de felul acesta se petrec zilnic peste tot pe planeta noastră.

Dacă observăm cea mai notorie interpretare a acestor „Fiii a lui Elohim” este identificarea lor cu copii oamenilor renumiți, oameni de vază: fiii de judecători, regi, președinți și alți conducători sau bogătași. Ei își permiteau să-și ia orice femeie pe care o voiau, de care aveau chef. Femeia era un obiect pe care îl întrebuințezi și îl arunci. Din păcate noi întâlnim acest obicei josnic în toată cartea Geneza. Avraham și Sara știau încă dinainte că Sara este în primejdie de a fi răpită când au ajuns la Faraon (Geneza 12:11-15), cât și când au venit la Avimelech (Geneza 20:2)). La fel și Isaac la Grar (Geneza 26:7).

În tot Tanachul noi întâlnim această atitudine, printre altele la concubina din Ghiv'a (Șoftim/Judecători cap.19), la cele 400 de fecioare din Șilo (Judecători 21:21-22), la David și Bat Șeva (2Șmuel/2Samuel cap. 11) și culmea bineînțeles la Ahașveroș din cartea lui Ester. etc. Și în texte din afara Tanachului găsim acest obicei mârșav. Într-o scrisoare găsită la El Amarna în Egipt, datată din mijlocul celui de al doilea mileniu (aproximativ 1500 î.e.n.), scrie Faraonul unui vasal, șeful unui principat din Canaan că el îi ordonă să-i trimită imediat 40 de femei frumoase. Nu cumva să fie vreuna rea la livrare. Pe de altă parte era și atunci și este și astăzi o venerare a femeilor frumoase. Găsim chiar și o definiție a unei femei frumoase în pericopa Ki Tețe (Deuteronom cap. 21).

Gravitatea cu care privește Toraua aceste abuzuri provocate femeilor este faptul că ni se spune că pricina potopului este tocmai acest gen de comportamente demne de dispreț față de femei din partea „Bnei HaElohim”. Acesta este doar culmea unui comportament nedemn al unei întregi generații la care abuzul asupra femeilor era doar unul dintre semnele distinctive ale acestei generații, pe care potopul l-a șters de pe fața pământului. Din păcate, potopul nu a reușit să șteargă și această caracteristică a noii generații de după potop și până astăzi.

Pericopa Noah - Turnul Babel מגדל בבל [anul 5784]

În Geneza 11: 1-9 apare o poveste puțin neobișnuită cunoscută probabil de orice persoană educată cât de cât. Ea pare a fi extrem de simplă, însă la o citire mai aprofundată putem descoperi că nu este așa. Și varietatea comentariilor, de multe ori opuse între ele, ne dezvăluie că lucrurile nu sunt așa de simple cum par a fi. Mai putem adăuga aici și varietatea enormă de traduceri ale unor expresii.

Povestea începe cu descrierea faptelor oamenilor. Toată lumea se află în stare de unificare a limbii și a ideilor lor. Ei încep să hoinărească în lume până își găsesc un loc potrivit pentru așezământul lor, învață să pregătească cărămizi și încep să-și construiască un oraș. Pare a fi o poveste simplă fără nicio intenție rea. De aceea surpriza noastră este mare când în continuare citim că Dumnezeu nu este mulțumit și decide să le strice planurile. Care o fi problema?

Dacă mai dăm o privire și citim mai pătrunzător, observăm de la început că povestea nu este chiar simplă. În primul verset, pe care eu îl traduc „Tot pământul avea o singură limbă și câteva lucruri, chestiuni”. La ultimele cuvinte, în original *devarim ahadim* דברים אחדים, se găsește o gamă întreagă de traduceri printre care: aceleași cuvinte, un scop unic. Eu am tradus câteva lucruri. Bineînțeles și comentariile evreiești din Talmud și până astăzi sunt foarte variate. Este clar că aceste două cuvinte nu sunt înțelese cum trebuie.

În fraza „Când au călătorit din răsărit” iarăși sunt probleme mici de traducere; traducerea „spre răsărit - est” este eronată, deoarece în original scrie „din răsărit”. Întrebarea care se pune este ce înseamnă acest cuvânt *kedem* קדם, răsărit, est? Poate referința nu este la direcția din care veneau, ci la timpul când s-au petrecut evenimentele, deoarece cuvântul poate să însemne și „înainte” în timp sau mai degrabă într-o perioadă de dinainte. O altă posibilitate este că se referă la faptul că ei au venit din orașul Kedem, după cum ne explică Rași. În acest al doilea verset, ca și în primul, noi nu înțelegem sensul cuvintelor focus. De asemenea nu știm care era scopul ieșirii la drum. Poate îndepărtare de la Dumnezeu?

În versetul 3 noi citim despre inventarea cărămizi. Pare a fi un amănunt neînsemnat pe care Toraua să-l amintească într-o frază scurtă. De fapt chestiunea este prezentată într-un verset extrem de lung și detaliat: „Și și-au spus unul altuia: Haideti să facem cărămizi și să le ardem în foc. Și cărămida le-a servit drept piatră, iar smoala le-a servit drept mortar”. Această primă parte a versetului continuă descrierea faptelor oamenilor: ei vor să-și construiască un oraș permanent și să înceteze să fie nomazi. Chiar și construirea unui turn cu vârful în ceruri pare a fi un lucru trivial, după cum ne spune marele înțelept Radak (David Kimhi, sudul Franței sec. 12) că intenția lor era să supravegheze turmele și cirezile.

Partea a doua a versetului ne spune cauza construirii orașului și a turnului, în fond două cauze:

1. Să ne facem un nume
2. Să nu fim împrăștiați pe fața întregului pământ

Expresia „să ne facem un nume” este opac. Ea apare de cam 10 ori în Tanach, întotdeauna în sensul de a deveni renumit, a deveni faimos. Câteva exemple: „Îți voi face un nume mare, ca numele celor mari de pe pământ” (2Samuel 7:9); „David s-a întors făcându-și un nume” (2Samuel 8:13); „Ca să-ți faci un nume pentru tine însuși” (Ieremia 32:20); „Și care ți-ai făcut un nume” (Daniel 9:15, Neemia 9:10) și așa mai departe. Însă problema se agravează dacă ne gândim că acest cuvânt „nume”, în ebraică *sem* שם, mai are o semnificație fiind unul din

numele lui Dumnezeu, folosit foarte des și astăzi. Vecinătatea dintre această expresie și expresia „Un turn cu vârful în ceruri”, în care „ceruri” în ebraică *šamyim* שמים, seamănă cu *šem*. De aici putem deduce că ei au vrut să-și facă un nume prin urcare în ceruri. Cu alte cuvinte nu numai că ei se revoltă contra lui Dumnezeu, ci vor chiar să ajungă și să-L înlocuiască.

Așa putem înțelege cum o poveste inocentă de dezvoltare personală se transformă într-o rebeliune contra lui Dumnezeu. Acest turn atât de banal devine în continuare o expunere a trufiei omenești care aduce la o răzvrătire contra Domnului. Marele profet Isaia le-a descris mai bine ca oricine: „Ochii trufași ai omului pământean vor fi înjosiți și îngâmfarea oamenilor se va pleca. Numai Dumnezeu va fi înălțat în ziua aceea” (Isaia 2:11).

Această concluzie se consolidează la citirea poveștii lui Avraham din pericopa următoare. El primește o poruncă de la Dumnezeu, iar el îl cheamă pe nume: „Și a construit acolo un altar Dumnezeului și l-a chemat pe Dumnezeu pe nume” (Geneza 12:8). Avraham este o anti-teză la acești oameni care au ridicat turnul. Rezultatul a fost că acești constructori au rămas anonimi în istorie pe când lui Avraham i se promite „îți voi mări numele și vei fi binecuvântare” (Geneza 12:2).

A doua cauză „Să nu fim împrăștiați pe fața întregului pământ” ne arată dorința oamenilor de a înfrunta evenimentele viitoare și de aceea ei caută să fie uniți, să înceteze să se îndepărteze unul de celălalt. Această unire se dovedește prin două cuvinte: „întregul pământ” și „limbă”. Aceste două noțiuni sunt componente inevitabile ale uniri unui popor. Toată lumea avea o singură limbă și au avut intenția de a se așeza într-un singur loc. Însă Dumnezeu nu a acceptat ideea aceasta de unificare și în primul rând a diferențiat limbile. El i-a împrăștiat pe oameni în locuri diferite și îndepărtate. După comentariile înțelepților, Dumnezeu tindea ca oamenii să umple lumea cu prezența lor după cum poruncise „Fiți roditori și înmulțiți-vă și umpleți pământul” (Geneza 1:28). Teama oamenilor era că prea mare înmulțire să nu aducă la alte probleme și nenorociri, pe care le trăim astăzi.

Hazal, înțelepții din Talmud au explicat acele expresii obscure de la începutul episodului ca o revoltă contra lui Dumnezeu. Omenirea a trecut potopul, însă în loc să înțeleagă că acesta este o pedeapsă cerească din cauza răutăților făcute de ei și în loc să-și îndrepte comportamentul, ei au deslușit nenorocirea ca o „catastrofă naturală”.

Riposta Domnului

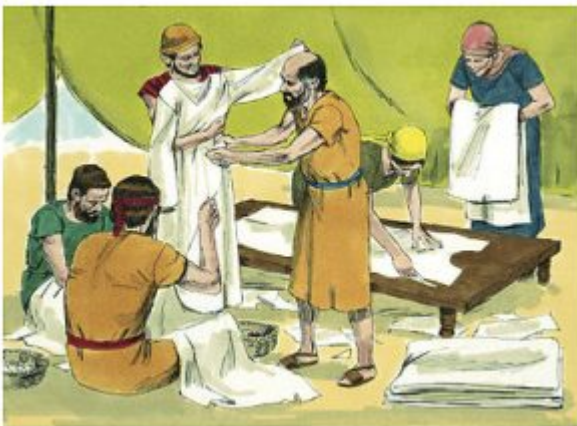
Partea a doua a poveștii vorbește despre riposta Domnului față de construirea turnului. Scrie că „Domnul a coborât să vadă orașul și turnul”. Această coborâre a lui Dumnezeu poate fi văzută ca o contră la dorința oamenilor de a se urca în ceruri. Dar observarea coborârilor Domnului din alte locuri în Tanach vestește că aceasta este o intervenție în ciclul lumii, o schimbare în conducerea divină, adică trecere de la o conducere naturală la una miraculoasă.

Domnul spune în versetul 6 că încurcarea limbilor nu este o pedeapsă pentru trecut, ci o grijă pentru viitor. El spune că miezul problemei se află în tendința de a se unifica, care i-a adus la construirea turnului. Altă posibilitate este că această construcție este doar începutul și s-ar putea să treacă la fapte mai grave. Așa se poate înțelege întrebarea de la sfârșitul acestui verset „Și acum, să nu le fie deci zădărnicit tot ceea ce își propun să facă?”. Puterea unirii care este pe de o parte o putere pozitivă, poate fi folosită de oameni rău, prin scoaterea lui Dumnezeu, adică o rebeliune contra domniei lui Dumnezeu. [Oamenii trebuie să știe că ei nu pot face orice, că puterea lor este limitată. Întotdeauna vor fi fapte care nu sunt sub controlul lor din care reiese superioritatea Domnului.](#)

Povestea Turnului Babel încheie porțiunea de Bereșit – Geneză și începe porțiunea de Avot – Strămoși. După descompunerea popoarelor s-a anulat situația în care toată omenirea era condusă de un singur Dumnezeu. Aici a apărut necesitatea alegerii unui popor care să dețină o comunicare directă cu Domnul. Acesta este rolul poporului lui Dumnezeu care-L cheamă pe Domnul pe nume.

[Chemarea lui Avraham pe Domnul au fost mai târziu rădăcinile chemării Domnului făcută de poporul evreu de-a lungul miilor de ani.](#)

Pericopa Pekudei - Despre încrederea poporului și încălcarea încrederii poporului [anul 5784]

Pericopa noastră începe cu un prim raport public din Tora, poate primul din istoria mondială. Motivul raportului este terminarea construirii Tabernacolului, care este primul proiect național al poporului evreu în perioada deșertului. Finanțarea acestui proiect național s-a făcut prin „colectare comună” și prin donații personale făcute de popor. Moise a declarat strângerea donațiilor și a îmbinat sursa ei cu o poruncă divină: „Moise a spus întregii obști a copiilor lui Israel astfel, acesta este lucrul pe care l-a poruncit Domnul spunând” (Exod 35:4). După această introducere în care poporul este informat că aceasta este inițiativa Domnului și nu un proiect particular al lui Moise. După aceea Toraua continuă: „Luați din ceea ce aveți o donație pentru Domnul. Oricine pe care îl îndeamnă inima să aducă donația Domnului ...”, iar aici vine o detaliere a ceea ce este necesar la Tabernacol; metale: aur, argint și aramă, țesuturi și pietre prețioase (Exod 35:5-10).

Fiii lui Israel se alătură acestui proiect național, iar colectarea comună reușește, după cum scrie: „Au venit bărbații împreună cu femeile, oricine pe care îl inspirase inima” (Exod 35:22) și în continuare: „Orice bărbat și femeie a căror inimă i-a îndemnat să aducă pentru toată munca pe care Domnul a poruncit prin Moise să fie făcută. Copiii lui Israel au adus o ofrandă de bunăvoie pentru Domnul” (Exod 35:29).

Pericopa începe cu versetul următor: „Acestea sunt socotelile Tabernacolului, Tabernacolul Mărturie, care au fost făcute după porunca lui Moise, munca leviților fiind dată în seama lui Itamar, fiul preotului Aaron” (Exod 38:21). Midrașul despre acest verset începe cu un principiu de bază care se învață într-un verset din cartea Proverbe 28:20: „Omul de încredere este mult binecuvântat, dar [dacă] aleargă după bogății nu va fi curățat (nevinovat)”. Acest verset este temelia principiului din Midraș Raba, Șmot Raba 51:1: „Rabi Tanhuma Bar Aba spune: omul de încredere este mult binecuvântat - Domnul Dumnezeu aduce peste ei binecuvântări, [pe când] cel care aleargă după bogății nu va fi cruțat”.

Din comentariile și explicațiile marilor înțelepți noi deslușim mai bine acest principiu: omul care acționează „cu credință” este demn la binecuvântări, pe când cel care este lipsit de credință și acționează prin înșelătorie este potrivit pedepsei.

Moise, care era gestionarul adunării donațiilor la care a-au alăturat toți fiii lui Israel, a stârnit suspiciuni la o parte din popor, după cum ni se povestește în midrașul Șmot Raba: „Tot ce s-a făcut la construirea Tabernacolului a fost după instrucțiunile lui Moise. El le-a spus: veniți iar eu vă voi face socoteala. Apoi a adăugat „Acestea sunt socotelile Tabernacolului”, așa și așa a ieșit socoteala ... atunci toți s-au limpezit în legătură cu socoteala ... De ce le-a făcut Moise socoteala? Deoarece el a auzit un zvon nebun murmurat în spatele său în care șușoteau: Uitați cum își unge Moise spatele și gâtul. Iar altul spune: tu care ți-ai luat sarcina să conduci construirea Tabernacolului, cum de cauți să te îmbogățești? În momentul în care Moise a auzit toate acestea le-a spus: când se va termina construcția vă voi face socoteala și așa a făcut „Acestea sunt socotelile Tabernacolului”.

Midrașul Yalkut Șimoni mai adaugă la aceste zvonuri: „Mai spuneau, tu mănânci de la evrei, tu bei de la evrei, tot ce ai este de la evrei”.

Chiar și în dreptul modern, abuz de încredere sau abuz de putere sau în serviciu sunt acuzații grave aduse unor demnitari ai statului care au păcătuțit. Însă ele provin de la dreptul biblic pe care îl vom prezenta în continuare.

Despre „încredere” în Tanach (Vechiul Testament)

Domnul Însuși grăiește despre rolul de conducător al lui Moise și al acțiunilor sale făcute cu loialitatea față de sarcina sa: „Dar cu slujitorul Meu Moise nu-i așa. În toată casa Mea el este de încredere” (Numei 12:7). Midrașul Șmot Raba spune în legătură cu acest verset: „Omul de încredere este Moise fiindcă el este fidelul lui Dumnezeu și tot ce le porunca lor era binecuvântat. Aceasta s-a întâmplat când un levit (Korah - Core) a cerut preoția cea mare, iar sfârșitul lui a fost că „pământul și-a deschis gura” (Numei 16:32). Altceva. Moise este omul de încredere, fiindcă de obicei numim pe oarecare responsabil pe finanțe doar dacă ei sunt câte doi. Iar cu toate că Moise a fost el singur trezorierul, el i-a chemat pe ceilalți și a făcut socotelile în fața lor și despre aceasta s-a spus „Acestea sunt socotelile Tabernacolului ... care au fost făcute după porunca lui Moise” de Moise cu mâinile lui Itamar”.

Fidelitatea despre care este vorba în acest midraș se referă între altele și la fidelitatea unei persoane publice în ceea ce privește banii, adică nu profită de poziția înaltă ca să facă abuz de încredere sau abuz de putere. Astfel, noi citim despre regele Iehoșafat - Iosafat care a vrut să colecteze bani pentru reparațiile în Templu „Nu le ceream socoteală oamenilor în mâna cărora puneau banii ca să-i dea lucrătorilor fiindcă munceau cu fidelitate” (2Regi 12:15).

Încrederea biblică nu se referă doar la chestii de bani, ci la orice gestionare a finanțelor publice cu fidelitate. Cuvântul „încredere” poate fi găsit și în sens de „dreptate”. Așa de exemplu în Psalmi: „El va judeca lumea cu dreptate și popoarele cu fidelitatea sa (96:13); iar în Proverbi „Cel ce vorbește cu fidelitate, spune ce este drept” (12:17).

„Fidelitate” se poate găsi și în sens de „integritate”. Așa de exemplu regele Iehoșafat - Iosafat poruncește judecătorilor: „Și le-a dat poruncă spunând: Lucrați în teamă de Domnul, cu fidelitate și cu o inimă întreagă” (2Cronici 19:9). Comentariul „Mețudat David” (Cehia, sec.17) adaugă „Așa să faceți în judecată”.

În ciuda acestora, complexitatea omului îl călăuzește la situații în care aproape că nu găsim pe cineva la care nu se ascund unele fapte cu un pic de „încălcare a încrederii”. Așa de exemplu ne spune regele David în Psalmi: „Pentru că cel loial a pierit, pentru că cei fideli au dispărut dintre fiii oamenilor” (12:1). Regele Solomon ne spune în Proverbe: „Oameni de încredere cine mai găsește” (20:6). Cu alte cuvinte, aproape că nu se găsește așa o persoană. În fiecare dintre noi se ascunde ceva care îl îndepărtează de la definiția de „om al încrederii” în sensul absolut al cuvântului. Și poate că ar fi bine să ne adaptăm la gândirea că „încrederea” este domeniul exclusiv al Domnului Dumnezeu, după cum remarcă Moise: „Dumnezeu al credinței și fără prihană, drept și corect este El” (Deuteronom 32:4).

Pericopa Pekudei - שכינה השכינה (Prezența divină) [anul 5785]

În pericopa Pekudei scrie: „Atunci norul a acoperit Cortul Întâlnirii și slava Domnului a umplut Tabernacolul. Și Moise nu a putut să intre în Cortul Întâlnirii, căci norul sălășluia asupra lui și slava Domnului umplea Tabernacolul” (Exodul 40:34-35). Se pune întrebarea ce înseamnă „slava Domnului” sau după cum se cheamă de obicei Şehina, care a umplut Tabernacolul și l-a împiedicat pe Moise să intre? Există în chestiunea aceasta o divergență profundă între înțelepții evrei. Unii cred că Şehina este unul din numele Domnului, pe când alții susțin că este doar o ipostază care-L reprezintă pe Dumnezeu.

Când înțelepții Talmudului vorbesc de Dumnezeu, coborârea, urcarea și ieșirea Sa, ei folosesc „Şehina”. Prezența Domnului – Şehina – depinde de nivelul moralei poporului. Midrașul de legendă Bereșit Raba ne povestește cum de fiecare dată când o generație a păcătuit, Şehina s-a retras într-una din firmamentele cerurilor. De exemplu, păcatul primului Adam, păcatul lui Cain, păcatul generației potopului, păcatul Sodomiților și alții. Cei care au reușit să-l coboare, au fost „perfectii”, *ṭadikim*, ca Avraham, Isaac și Iacov sau chiar Moise.

Există de asemenea o dispută în legătură cu prezența Domnului în Templu. În midrașul Şmot Raba 2:2 scrie: „Şmuel Bar Nahman a spus, până când nu a fost distrus Templul, Şehina se afla acolo ... iar când Templul a fost distrus, Şehina s-a retras în ceruri ... Rabi Eliezer spune, Şehina nu s-a mișcat din Sanctuar ... cu toate că el a fost distrus, a rămas în sfințenia lui. Rav Aha spune, niciodată Şehina nu se mișcă de la Zidul de Vest (astăzi: plângerii)”. Însă sunt filozofi evrei care susțin că nu trebuie să interpretăm expresiile acordate Domnului ca fiind îndreptate spre El personal ca nu cumva să ne încurcăm cu o personificare a Lui, un lucru aprig interzis.

Astfel, Rav Saadia Gaon (Rasag, Egipt-Irak sec. 10) spune că nu avem încotro decât să acceptăm că de fiecare dată când ni se povestește că oameni l-au văzut pe Domnul, este vorba de o entitate care îl reprezintă pe Dumnezeu pe care El l-a creat pentru aceea ocazie în mod special dintre unul din îngerii care sunt în jurul Lui care are lumină și splendoare – acesta este „slava Domnului”, iar înțelepții l-au numit „Şehina”.

Rambam (Maimonides, Spania sec. 12) îl urmează pe Rasag, dar îl și contrazice: „Slava Domnului se referă de obicei la lumina creației pe care Domnul îl răspândește printr-o minune în anumite locuri „Slava Domnului așezase pe muntele Sinai ” (Exodul 24:16) ... însă sunt cazuri în care apare El însuși real „Arată-mi rogu-Te, slava Ta” (Exodul 33:18) și urmează și răspunsul „Căci nimeni nu-Mi poate vedea fața și să trăiască” (Exodul 33:20), iar acesta dovedește că slava de aici este vie ... câteodată slava se referă la admirarea Domnului de către toți oamenii” (More nevuhim, Călăuza șovăielnicilor 1-64:a).

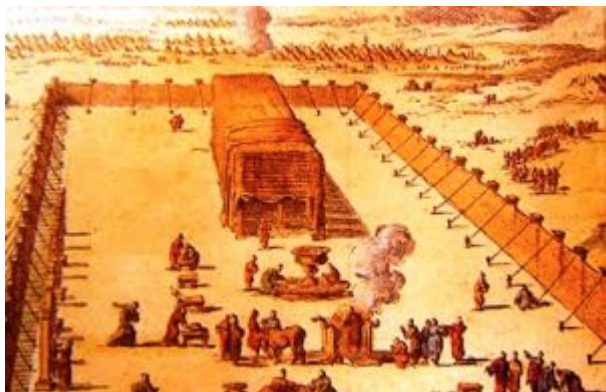
Ramban (Nahmanides, Spania, sec.13) se opune vehement părerii lui Rambam și a filozofilor evrei. El afirmă că este adevărat că Moise a refuzat să primească un înger în locul Domnului, însă Divinitatea nu este de teapa îngerilor, ci este în formă de creatură, reprezentant direct al Dumnezeului.

Cabalaua vede în Șehina o entitate aparte de Domnul Însuși. Șehina reprezintă prezența Divinității în lumea oamenilor. După un alt mare înțelept, Rabi Iehuda Ben Barzilai din Barcelona (Spania, sec. 11-12) când este vorba despre Șehina, aceasta se referă la „Duhul Sfânt”, care este o entitate creată de Domnul. După cartea „Zohar”, Șehina a înțelepților este reprezentarea divinității în formă reală și acțiunea ei în Israel și în lume. Ea este identificată cu ultima Sefira (Malhut) ca fiind conducătorul lumii și „Knesset Israel” din lumea de sus. Așadar este vorba din nou de o entitate aparte de Domnul Dumnezeu.

Putem concluziona într-un mod paradoxal că cercuri de raționalism ca Rasag și Rambam aleg o metodă adecvată științei secrete. „Slava Domnului” sau Șehina nu sunt o poreclă referitoare la Domnul Însuși, ci o „emanație” creată ca să se facă legătura cu poporul evreu.

O abordare total diferită o prezintă Ranak (Rabinul Nahman Krohman, Ucraina sec. 19) care aduce idea din dialectica hegeliană în felul următor: fiecare popor se fortifică prin întărirea forțelor spirituale care se găsesc în el. Din punctul acesta de vedere există o diferență esențială între Israel și restul popoarelor. În celelalte popoare aceste forțe sunt naturale și nu au o sursă aparte, pe când Israel își alimentează forțele dintr-o sursă „complet spirituală”, adică direct de la Domnul Dumnezeu. [Scrierile sfinte se referă tocmai la această legătură metafizică între Israel și spiritul total când ele ne spun că Domnul se află în toiu Israelului, duhul Lui se relaxează în mijlocul poporului, iar prezența Sa se întinde deasupra lui și îl acompaniază și în exil.](#)

Pericopa Pekudei: Ce au în comun cele două triburi, Iuda și Dan [anul 5779]

Conducători din ambele triburi au condus în perioade diferite ale istoriei poporului nostru proiecte deosebit de importante.

Bețal'el și Oholiav constructorii Mișcanului (Tabernacolului)

Bețal'el Ben Uri Ben Hur din tribul Yehuda a fost ales să construiască Mișcanul. A fost adăugat lângă el și Oholiav Ben Ahisamach din tribul Dan (Exodul 31:2-6. 35:30-35). În pericopa noastră ei sunt considerați egali ca importanță (Exodul 36:1-2): *Și a făcut Bețal'el și Oholiav... Și i-a chemat Moise pe Bețal'el și Oholiav...*

Ceea ce este special în legătura dintre Bețal'el și Oholiav ne spune Rași în Exodul 35:34: *Și Oholiav din tribul Dan, dintre cele mai umile triburi, din fii slujnicilor, și l-a pus Domnul la munca Mișcanului alături de Bețal'el care era din cel mai de vază trib pentru a îndeplini cele scrise (Iov 34:19): "Și nu se va deosebi bogatul de sărman".*

Yehuda (al cărui membru este Bețal'el) este tribul familiei regale, în timp ce Oholiav (membru al tribului Dan) este unul dintre copiii slujnicilor. Tribul Iuda a fost în fruntea marșului în deșert (Deuteronom 10:14), iar Dan a fost

coada coloanei (Deuteronom 10:25). Referirea specială la prezența simultană și integrată a celor două triburi la evenimente de o asemenea importanță, în calitate de deschizător de coloană-unul și în calitate de încheietor de coloană-celălalt, simbolizează angajarea în acest marș eroic a tuturor membrilor poporului Israel, de la primul până la ultimul.

Cooperarea între cele două triburi este de fapt, mai veche, putând fi datată chiar înaintea construirii Mișcanului. Când Yosef a cerut ca Benjamin să rămână la el după ce s-a găsit cupa la el, ne povestește Midraș Bereșit Raba, Vayigaș 93:7 că cei din tribul Yehuda s-au supărat rău de tot și au țipat așa de tare încât vocea lor s-a auzit la 400 de parga distanță (1 parga = aproape 4 km.), acolo unde au auzit strigătele și cei din tribul Hușim Ben Dan. Aceștia au venit imediat la Yehuda și, împreună, au continuat să țipe ca un gest de sfidare la adresa Egiptului. Aceasta este, de fapt, prima colaborare între cele două triburi.

Iuda și Dan sunt cele două triburi care au porecla de גור אריה, gur arye "leu tânăr". Ceea ce semnifică o conducere puternică și o colectivitate ai cărei oameni sar în ajutorul celorlalți.

Șlomo și Hiram, constructorii primului Templu

Iar aceste relații de cooperare au continuat și mai departe.

Astfel, poate fi dată ca exemplu cooperarea între triburile Yehuda și Dan cu ocazia construirii primului Templu în locul lui definitiv la Yerușalayim. Șlomo Hamelech (regele), bineînțeles din tribul Iuda, a condus construirea Templului și constructorul care l-a construit a fost Hiram, a cărui mamă era din tribul Dan și al cărui tată era din tribul Naftali (1 Regi 7:14, 2 Cronici 2:13).

În Midrașul Yalkut Șim'oni se face o paralelă între constructorii Mișcanului și cei al Templului: *A spus Rabi Levi în numele lui Rabi Hiia fiul lui Hanina: Vei găsi când a fost clădit Mișcanul două triburi au luat parte la munca lui tribul lui Yehuda [prin] Bețal'el și tribul lui Dan [prin] Oholiav fiul lui Ahisamah. Deasemenea în clădirea Templului de la Ierusalim "fiul unei văduve din tribul Dan" și Șlomo fiul lui David din seminția lui Yehuda.*

Rași ne explică cauza conexiunii între cele două triburi. El pune întrebarea: ce importanță are să știm din ce trib erau tatăl și mama? Ne povestește despre Rahel care a spus: am întors-o atâta pe toate părțile, până am ajuns să mă compar cu Lea, sora mea. Dacă Lea se va putea lăuda că Bețal'el, fiul ei, construiește Mișcanul, împreună cu el va trebui să fie și unul din copiii lui Dan (fiind vizat băiatul cel mare al lui Bilha, sclava lui Rahel), după cum este scris (Exodul 38:23) *Și împreună cu el Oholiav fiul lui Ahisamah din seminția lui Dan. Și dacă Șlomo, fiul surorii mele va construi Templul, cu el va trebui să participe și unul din copiii lui Dan și Naftali.*

Argumentul este simplu: ca să nu existe invidie și tensiune între triburi, aspectul principal îl constituie stabilirea celei mai armonioase legături între extremele triburilor - superiorul și inferiorul - prin sădirea convingerii că toate triburile iau parte la construirea Mișcanului.

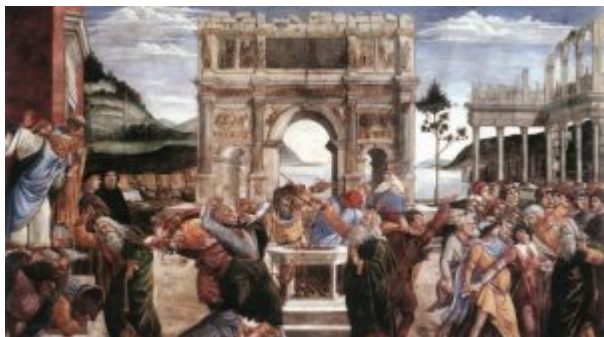
Samson - tatăl din Dan și mama din Iuda; Melech Hamașiah (Mesia) - tatăl din Iuda și mama din Dan

Șimșon, unul din cei mai speciali judecători, a combinat între triburi altfel: tatăl lui, Manoah, era din Dan și mama lui din Iuda.

În alt midraș (Midraș Agada Bereșit, Vayehi 29) ni se spune că așa va fi în viitor cu originea lui Melech Hamașiah: *"Pui de leu Iuda" acesta este Mesia fiul lui David care va ieși din două triburi tatăl lui din Iuda și mama lui din Dan.*

Sunt situații în care cele două puteri se concentrează într-o singură personalitate ca să scoată la iveală puterea de care este nevoie ca să se unească toate triburile cu sufletul și cu trupul.

Pericopa Pinhas - „Fiii lui ...”, „Ficele lui ...” și semnificația lor [anul 5780]

Pericopa Pinhas este a doua în lungime după pericopa Naso și este pe numele unui personaj controversat al cărui acțiune se petrece în fond în pericopa anterioară, Balak. Printre altele, în această pericopă găsim amănunte despre cel puțin patru fii sau ficele renumiți sau părinții lor sunt renumiți. Despre ficele lui Țlofhad, renumite datorită lor însuși am scris deja. Astăzi vom învăța despre ceilalți fii din această pericopă. Unele povești sunt pentru mai bine, iar altele pentru mai rău.

1. Fiii lui Korah (Core)

În această pericopă, în cadrul pregătirilor pentru intrarea în țară, se derulează un recensământ în care sunt numărate familiile, triburile etc. Ne este povestit ce li s-a întâmplat de-a lungul vremii. Familia Korah (Core) lipsește și în continuare apare un verset uluitor după care număratoarea continuă normal. Versetul conține patru cuvinte: „Și fiii lui Korah nu au murit” (Numeri 26:11). Interesant că în unele traduceri apare „Dar fiii lui Korah nu au murit”. Aceasta este o interpretare foarte logică. În orice caz, aici avem o mare problemă: de ce ei nu au murit cu toată ceata și Toraua o amintește în mod explicit? Noi știm că toți cei implicați în această revoltă au murit. Ca dovadă, ficele lui Țlofhad când vin la Moșe să-și ceară moștenirea, îi spun că tatăl lor a murit nu pentru că a fost în ceata lui Korah, ci din alt motiv (Numeri 27:3).

Rași elucidează această enigmă, de ce fiii lui Korah nu au murit: „Ei au fost la început printre conspiratori, însă în timp ce se derula rebeliunea s-au gândit din nou și s-au pocăit. Cu alte cuvinte la început și ei erau printre conspiratori, dar în timpul rebeliunii, în ultima clipă s-au răzgândit și s-au pocăit și au fugit fără să spună o vorbă. De aici comentatorii învață că dacă greșești în viață, poți întotdeauna să-ți corectezi greșelile, să te pocăiești și să fi iertat. Așa cum ei au rămas în viață.

Acești fii a lui Korah au un loc special în ritualul nostru. Noi îi amintim o dată pe an într-un moment fascinant: De Roș Hașana, exact înainte de suflarea în *șofar*, noi citim de șapte ori Psalmul 47 care începe cu versetul „Către mai-marele muzicii, un psalm al fiilor lui Korah”. Noi îi amintim în aceste momente solemne și emoționante înainte să auzim *șofarul*, victoria lor asupra răului și alegerea binelui, în aceste momente de pocăință și de încoronare a lui Kadoș Baruch Hu asupra întregii lumi și asupra noastră.

2. Fiii lui Aaron

În timp ce fiii lui Korah nu au murit, fiii lui Aaron, unii dintre ei, au murit: „Și lui Aaron i s-au născut Nadav și Avihu, Elazar și Itamar. Și Nadav și Avihu au murit când au apropiat foc străin în fața Domnului” (Numeri 26:60-61). Cum se poate explica că pe de o parte fiii lui Korah nu au murit, iar fiii lui Aaron au murit? Ca de obicei sunt foarte multe răspunsuri. În primul rând, noi avem libertatea de a alege. Tatăl tău poate fi Korah „cel groaznic”, iar tu te căiești *teșuva* și rămâi în viață. Pe de altă parte, tatăl tău poate fi Aharon „cel care iubește pacea și urmărește pacea” și să mori în timp ce apropii foc străin în fața Domnului, lucru pe care îl poate înfăptui numai cohen hagadol (marele

preot). Să ne amintim ce spune marele înțelept Rambam (Maimonides): „Fiecare om are permisiunea următoare: dacă vrea, poate alege calea cea bună în viață și să fie drept, *ṭadik*; dacă vrea, poate să aleagă drumul cel rău și să fie un rău, jalnic, *raṣa*”.

Vom propune încă o explicație posibilă, aflată în versetul următor: „Și a vorbit (Moise) către Korah și către toată ceata sa zicând: Mâine dimineața Dumnezeu va arăta cine este a Lui și cine este „sfânt” și-l va apropia de El, și pe cel pe care îl va alege îl va apropia de El” (Numeri 16:5). Comentatorii spun că Moise le-a propus să nu se pripească, ci „să doarmă” pe ideea lor și în zori să ia hotărârea. Câteodată dormi o noapte și dimineața ți se mai limpește mintea și gândirea. Într-adevăr, fiii lui Korah și-au băgat mințile în cap și s-au răzgândit. Fiii lui Aharon nu au avut răbdare să aștepte și să se gândească. Ei intenționau să-i moștenească pe Moșe și Aharon cât mai repede. Ei s-au năpustit în Templu în grabă și sfârșitul a fost ca atare.

3. Fiii lui Moise

Spre deosebire de fiii pe care i-am amintit până acum, este greu de găsit expresia „fiii lui Moise”. Ei nu ocupă un loc important în derularea evenimentelor. Imediat după povestea fetelor lui Țlofhad, Moșe hotărăște să numească un succesor. În legătură cu asta, midrașul ne aduce o poveste extraordinară: „După ce fetele lui Țlofhad și-au moștenit tatăl, Moșe și-a spus că el are nevoie ca băieții lui să-l moștenească și să-l succeadă. Hakadoș Baruch Hu i-a spus: fiii tăi au stat degeaba și nu au învățat Tora. Ieșuua te-a slujit și te-a onorat. Cu toate acestea el se scula cu noaptea în cap și se culca în toiul nopții ca să apuce să facă tot. El este cel căruia i se cuvine să slujească pe Israel”. Cu alte cuvinte, fiii lui Moșe nu îl vor succeda. Nici Pinhas din pericopa noastră nu îl va succeda pe Moșe și nici fiii lui Korah care au făcut *Teșuva*, căință și bineînțeles nici fiii lui Aaron. Toți sunt din familia lui, rude cu el. Cel care îl va succeda este cu totul altcineva și anume „fiul lui Nun”. Cine este Nun? Nu știm fiindcă el nu este amintit în Tora. Este clar însă că el l-a crescut pe Ieșuua fiind tatăl lui. Atunci de ce a fost ales Ieșuua? Nu din pricina că el este „fiul lui” ci fiindcă el este „elevul lui”. El a aranjat mese și scaune (pentru a învăța), el a învățat de la Moise zi și noapte, el s-a concentrat pe învățătura lui și a trăit în jurul lui. Era de așteptat să vină porunca: „Și Domnul i-a zis lui Moise: Ia pe Ieșuua, fiul lui Nun, un bărbat în care este spirit, *ruah*, și contează (pune mâna) pe el” (Numeri 27:18).

Ceea ce contează în lumea asta sunt spiritul, sufletul, apropierea de Dumnezeu și învățătura pe care El ne-o dă prin diferiții înțelepți.

Observații

Ce învățăm din aceste detalii mici ascunse între rânduri. În primul rând fiecare dintre noi are permisiunea și dreptul de a alege între bine și rău și fiecare va fi judecat după alegerea lui și după faptele lui și în nici un caz nu după părinții lui sau după greșeli pe care le-a comis în trecut.

În al doilea rând apartenența la o familie nu-ți dă drepturi automate de a moșteni privilegiile puterii. Contează sufletul omului, credința lui și mai ales învățătura lui. Dacă fiii unui mare lider, chiar cel mai mare, n-au învățat nimic și nu au făcut nici o dată ceva ca să lucreze și să producă, ei nu vor avea parte de nici o șansă să moștenească pe părinți.

Și la drepturi toți sunt egali, bărbați și femei, săraci și bogați, privilegiați și anonimi. Fetele lui Țlofhad au același drepturi ca și fiii lui Aaron sau a lui Moise.

Pericopa Pinhas - Kozbi Bat Țur כוזבי בת צור [anul

5781]

La sfârșitul pericopei Balak se petrece un eveniment îngrozitor și în același timp cutremurător. După ce Bil'am (Balaam) încearcă să-i blesteme pe evrei dar îi binecuvântează, iar Balak fierbe de nervi din cauza eșecului, după ce fiecare merge pe drumul lui, evreii încep să se curvească cu fetele moabite, iar ele îi îndeamnă să se roage la idolii lor. De ce nu?! Hakadoș Baruch Hu este foarte supărat, iar Moise, în numele lui, îndeamnă căpeteniile poporului să-i omoare pe vinovați. O persoană din Israel se culcă cu o fată midianită în public, în fața poporului și a lui Moșe. Atunci sare din mijlocul obștei un *cohen* (preot), Pinhas fiul lui Elazar și nepotul lui Avraham, ia o lance și îi ucide pe amândoi.

Doar la începutul pericopei Pinhas aflăm despre cine este vorba. Este vorba despre o midianită, ne evreică despre care nu știm aproape nimic din Tora, dar aflăm multe detalii din Talmud, comentatori și midraș.

Un lucru care este diferit de majoritatea personajelor feminine care au o apariție fulgerătoare este că noi îi știm numele și originea. Vom explica la început sensul numelui care, după cum știm, este extrem de important în scrierile evreiești și în credința iudaică în general. Dar înainte de toate, să ne amintim de originea ei. Iar aceasta apare chiar în Tora: „Numele femeii midianite ucise era Kozbi, fiica lui Țur; acesta era căpetenie a unui neam, a unei case părintești, în Midian” (Numeri 25:15). Ca să ne amintim cine sunt acești midianiți, trebuie să ne întoarcem la Avraham, care la ani după ce i-a murit iubita soție Sara, citim deodată că se recăsătorește: „Avraham și-a mai luat o femeie/soție al cărei nume era Ketură. Ea i-a născut lui pe Zimran, pe Ioșan, pe Medan, pe Midian, pe Ișbaq și pe Șuah” (Geneza 25:1-2). Așadar Midian este unul din fiii lui Avraham, fiind frate vitreg cu Isaac. Cu alte cuvinte acești fiii a lui Ketură și neamurile lor sunt cei mai apropiați de evrei. Mai apropiați decât Amon și Moav care sunt veri cu Ițhak. După Halacha ei sunt obligați la Mila (circumcizie) și la încă câteva mișvoturi pe care le-a primit Avraham. Midrașul ne povestește că Ketură este în fond Hagar pe care Avraham o alungase după cererea Sarei, iar Isaac s-a dus s-o caute ca să-i fie soție. El a sosit acasă cu ea exact în momentul în care a ajuns Rebeca călărind pe cămilă. Când Rebeca i-a văzut pe cei doi, a căzut de pe animal: „Iar Rebeca, ridicându-și ochii, l-a zărit pe Isaac și a căzut de pe cămilă” (Geneza 24:64). Aceasta este povestea lui Ketură în midraș.

Despre numele lui Kozbi, sunt propuneri multe la diferiți interpreți. Din punct de vedere științific, fiind midianită s-ar putea ca numele ei să rezulte din limba acadiană (asiriană și babiloniană) de care sunt mai apropiați Midian. În această limbă, rădăcina cuvântului, KZV/B, înseamnă fertilitate. Poate fi o aluzie atât la misiunea ei, cât și la mijloacele de care se folosește ca să o îndeplinească. Însă comentatorii evrei se referă la această rădăcină a cuvântului în sensul ei din limba ebraică și din limba aramaică. În ambele, KZV/B înseamnă minciună. Mulți explică numele acesta fiindcă ea l-a mințit pe tatăl ei care era o mare căpetenie a unei ramuri din Midian când a mers ca voluntară la această misiune de a se împotrivi conducerii lui Moșe. Ea, o prințesă străină a venit să găsească o personalitate de rang înalt cu care să provoace un act neobișnuit de provocare de desfrâu, de dezmaț. Așa l-a găsit pe Zimri Ben Salu, președintele tribului Simeon, care se împotriva conducerii lui Moise.

În Talmud, Kozbi apare pur și simplu o curvă ordinară. În tractatul Sanhedrin 82:b, marele înțelept Rav Șeșet ne spune că numele ei era Șvilna Bat Țur, iar numele de Kozbi l-a primit mai târziu fiindcă și-a mințit tatăl. În același tractat mai încolo ni se spune că acest nume de Șvilna a devenit un nume comun pentru curve. Tot acolo în

Sanhedrin este scris că deja mama ei era o curvă, așa că ea este *Zona Bat Zona* זונה בת זונה, o curvă fiica unei curve.

Vom încheia cu o poveste scurtă despre Kozbi, din midrașul Șmot Raba 33: „Kozbi i-a spus lui Zimri: eu nu ascult decât pe cel mai mare (în grad), iar el este bineînțeles Moise, șeful tău. Zimri i-a spus: Și eu sunt șeful tribului meu și mai mult decât atât, tribul meu (Simeon) este mai mare decât tribul lui (Levi) eu sunt al doilea în ordinea nașterii (fiilor lui Iacov) pe când el este al treilea. Ea l-a luat pe Zimri de mână și a trecut cu el în mijlocul întregului popor după cum este scris: „Și iată unul din fiii lui Israel a venit și a înfățișat-o fraților săi pe o midianită, sub ochii lui Moșe și sub ochii întregii adunări a fiilor lui Israel, pe când plâneau ei la intrarea Cortului Întâlnirii” (Numeri 25:6). În același moment a ripostat Pinhas: „Nu este nici o persoană care să-i omoare și să moară? Unde sunt leii, Pui de leu, Iuda?”.

Am învățat încă o poveste minoră în care o personalitate importantă încearcă să-l provoace pe Moșe prin fapte de destrăbălare și umilință. Însă așa cum vedem de obicei, de exemplu gloata lui Korah/ Core, o femeie este cea care îl conduce la moarte. Ei sunt omorâți de o singură lovitură de lance care i-a străpuns, după midraș, pe ambii din aceeași lovitură. [Această lovitură rară dovedește că acesta era voința Domnului.](#)

Pericopa Pinhas - Personalitatea specială a fetelor lui Țlofhad [anul 5779]

Unul dintre evenimentele extraordinare pe care le relatează această pericopă este povestea fetelor lui Țlofhad. Această emoționantă poveste este strâns legată de evenimentele din jurul recensământului lui Bnei Israel, făcut înaintea împărțirii între triburi a pământului țării. Imediat după împărțire începe povestea fetelor:

„Atunci au venit fetele lui Țlofhad fiul lui Hefer fiul lui Gilad fiul lui Mahir din neamul lui Menașe fiul lui Iosef și acestea sunt numele fiicelor lui: Mahla, Noa, Hogla, Milca și Tirța. Și au stat înaintea lui Moise, a lui Elazar preotul, înaintea căpeteniilor și înaintea întregii obști, la ușa Cortului Adunării, și au zis: “Tatăl nostru a murit în pustie; el n-a fost din adunarea care s-a ridicat împotriva lui HAȘEM cu adunarea lui Korach ci a murit pentru păcatul său și fii n-au avut. De ce să piară numele tatălui nostru din neamul lui, pentru că n-are fii? Dă-ne nouă moșie între frații tatălui nostru!” Și a adus Moise cererea lor în fața Domnului”. (Numeri 27:1-5).

Fetele lui Țlofhad cer în fond pământul care li se cuvine de la împărțirea țării, fiindcă tatăl lor n-a avut băieți care să-l moștenească.

În primul rând este important să știm cine era Țlofhad, fiindcă în Tora nu apare nimic despre el. Talmudul, în tratatul Șabat 96b ne oferă două imagini ale acestui personaj.

Prima este a lui Rabi Akiva care ne spune că Țlofhad era așa numitul „adunător de vreascuri de Șabat” (pericopa Șlah), care a fost omorât din porunca lui Hașem. Pe de altă parte, Rabi Yehuda Ben Batira ne spune că el era unul dintre cei care s-au urcat pe vârful muntelui - Maapilim (Numeri 14), după comiterea așa numitului „păcat al iscoadelor”, cu toate că li s-a spus să nu se urce.

Este foarte interesant că principala cerință a fetelor vizavi de nedreptatea în ceea ce privește împărțirea pământului țării apare în versetul 4:

„De ce să piară numele tatălui nostru din neamul lui, pentru că n-are fii? Dă-ne nouă moșie între frații tatălui nostru!”

Ele contestă foarte clar ceea ce cred că li se cuvine, considerând că este nedrept, fiindcă tatăl lor nu a avut băieți, să nu li se dea o proprietate ca la toată lumea. Dar trebuie să fim atenți la versetul 3 dinainte în care fetele mai spun ceva: “Tatăl nostru a murit în pustie; el n-a fost din adunarea care s-a ridicat împotriva Domnului cu adunarea lui Korah (Core) ci a murit pentru păcatul său și fii n-a avut”. De ce aveau fetele nevoie să spună că tatăl lor n-a murit din cauza păcatului lui Korah și adunarea lui, ci a murit din păcat personal. Rași ne explică că fetele au avut nevoie de acest argument ca să spună că Țlofhad a murit comițând un păcat care l-a afectat personal, dar fără să-i facă și pe alții să păcătuiască, precum au făcut cei din neamul Korah. Ca atare, și din acest motiv li se cuvine să solicite o proprietate.

De la Rași este clar de ce fetele aveau nevoie de comparația cu Korah, dar întrebarea încă rămâne: de ce cu Korah și nu cu alții care și ei au păcătuit și i-au făcut și pe alții să păcătuiască, cum ar fi de exemplu „păcatul vițelului” sau „păcatul iscoadelor”.

Ramban (Nachmanide) ne explică clar că fetelor le era frică că Moise îi urăște în mod special pe Korah și pe cei din adunarea lor, fiindcă ei, mai mult decât toți ceilalți păcătoși din deșert s-au răzvrătit împotriva lui Moșe personal și împotriva conducerii lui. Din această cauză era așa de important să dovedească că tatăl lor nu a făcut parte din gașca lui Korah.

Putem să aducem încă o dovadă la acest comentariu din Tora. În Numeri 26, verseturile 50-51 Tora enumeră detaliat numele tuturor familiilor aparținând triburilor fiilor lui Israel. Pe lista asta sunt numai două excepții. Prima în verseturi 9-11 unde sunt menționați Datan și Aviram și fii lui Korah care nu au murit. A doua în versetul 33 în care sunt menționate fetele lui Țlofhad.

Întrebarea este de ce Tora face o excepție în lista asta precisă cu două povești, una despre Korah și a doua cu fetele lui Țlofhad? Este vreo legătură între cele două evenimente? Cu ajutorul comentariului lui Ramban noi descoperim faptul că cele două evenimente nu au fost conjugate din întâmplare, și că ele întăresc spusele fetelor lui Moșe. Este o deosebire fundamentală între Korah și Țlofhad. Korah a murit comițând păcatul de a face și pe alții să păcătuiască, în timp ce Țlofhad a murit din cauza păcatului personal.

Lucrurile astea se explică precis din versetul care prezintă cererile fetelor Tatăl nostru nu a făcut parte dintre oamenii lui Korah, al căror păcat a fost cu mult mai mare decât al lui, și de aceea n-au primit proprietate. Tatăl nostru a murit păcătuind personal, fără să-i afecteze în nici un fel pe alții. Fiii lui Korah n-au primit pământ chiar dacă, conform tradiției, acesta se cuvine numai bărbaților. Chiar dacă tradiția ne dezavantajează, faptul că vina tatălui nostru este mult mai mică și împrejurarea că el n-a avut fii, ci doar fiice, moștenirea ni se cuvine și nouă care suntem femei.

[Această desfășurare a evenimentelor dezvăluie personalitatea extraordinară a fetelor lui Țlofhad, adevărate și surprinzătoare promotore ale mișcării feministe în zorii istoriei, atunci când asemenea idei erau extrem de dificil să fie acceptate.](#)

